AUG 7 1920

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIII. Cena lista je $5.00. Entered as second-class matter January 28, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 6. avgusta (August 6th) 1920.

Subscription $5.00 Yearly.

ŠTEV.—NUMBER 184.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

HOWAT BERE POŠTENO LEVITE LEWISU.

OČITA MU, DA JE NAJVEČJI DEMAGOG MED DEMAGOGI.

Howatova brzojavka je odgovor na Lewisovo brzojavko.

Pittsburgh, Kans. — Alexander Howat, predsednik štirinajstega okraja rudarske organizacije U. M. W. of A., je odgovoril na Lewisovo brzojavko ,v kateri mu Lewis očita, da je rudarje pozval na stavko in mu priporoča, da naj jim ukaže, da se vrnejo na delo, da bo Lewisu še dolgo zvenel njegov odgovor po ušesih. Predvsem Howat konstatira, da on ni pozval rudarjev na sedanjo stavko, na kar mu vrača z dvojno mero besede, ki se jih je Lewis poslužil napram njemu.

Howatov odgovor na Lewisa se glasi:

"Vaše sporočilo sem sprejel danes popoldne, ki ga smatram za direktno žalitev. Strahopetno podtikanje, s katerim ste prišli, da sem jaz pozval ob tem času rudarje na stavko, ni v najmanjšem stiku z resnico in ravno tako tudi ne druge izjave, ki ste jih napravili.

"Ako bi Vi bili lansko zimo tako trdno branili rudniške delavce, ko so se tako plemenito borili, da dobe pravico od premogovniških korporacij, kot sedaj branite podjetnike, bi ne bilo vzroka za rudniške delavce v Illinoisu in Indiani, da prenehajo z delom, da dobe zopet povišanje mezde.

"Vi govorite o demagogih. Ne poznam človeka, ki bi bil večji demagog, kot ste Vi. Pripravljen sem, da se vsakčas moja zgodovina primerja z Vašo in rudarji sami naj pa sodijo, kdo je demagog.

"Vaša brzojavka je strahopetna žalitev in nežentlemanska, nemožata in ne zasluži, da jo uvažuje človek, ki ima spoštovanje do samega sebe in uvaževal jo ne bom tudi jaz.

"Vaša akcija, da pošljete sem komitej mednarodne eksekutive in da Vi prevzamete vodstvo tega okraja in da me odstavite iz urada, ne povzroča name najmanjšega vpliva."

Indianapolis, Ind. — John Lewis, predsednik rudarske organizacije U. M. W. of A., je brzojavil Howatu, da je stavka rudarjev v Kansasu nelegalna, nepotrjena in da krši pogodbo med rudarsko organizacijo U. M. W. of A. in podjetniško organizacijo S. C. O. A. V tej brzojavki tudi očita Howatu, da ni podvzel nobenih korakov, da se izravna spor, kot je zapisano v pogodbi.

HARDING UDARJA NA NACIJONALISTIČNO STRUNO.

Marion, O. — Senator Harding, predsedniški kandidat republikanske stranke, je dejal v svojem govoru, da "ima rajše doma industrijalni in socijalni mir, kot da zapoveduje nad mednarodnim mirom vsega sveta."

Povdarjal je tudi, da se popolnoma strinja, da nima drugi oblasti poklicati naše fante v vojno kot kongres. Kritiziral je tudi deseti člen lige narodov in dejal, kaj bi se zgodilo, če bi kongres potem členu odklonil, da se odzove pozivu za pomoč. Po njegovem mnenju bi bil predsednik primoran nadaljevati vojno brez ustavnega dovoljenja, ali bi pa moral pokazati, da naš dogovor ni več vreden kot kos papirja.

POLICAJI ZAHTEVAJO EN DAN POČITKA V SEDMIH DNEH.

Seattle, Wash. — Tukajšnji policaji so predložili mestnemu svetu peticijo, v kateri zahtevajo en dan počitka v sedmih dneh. Zdaj imajo prosti samo eno nedeljo v mesecu, ako so razmere redne in ni treba opravljati izredne službe.

Ognjegasci so dosegli svoječasno svojo zahtevo za en prost dan v osmih dneh. Nove določbe za ognjegasce stopijo v veljavo z dnem prvega januarja 1921.

DELAVSKA FEDERACIJA JE PRIPRAVLJENA ZA OBRAMBO.

IZVOLILA JE POSEBEN ODBOR, DA PREKRIŽA PODJETNIŠKE NAČRTE.

Trgovska zbornica hoče za vsako ceno uvesti 'odprto' delavnico.

Chicago, Ill. — Da so delavski voditelji zadeli v črno, ko so v vojnem času priporočali delavcem, bodite složni, pokopajte bojno sekiro, s katero mrevarite svoje vrste in napravite solidno fronto proti privatnim podjetnikom, ki bodo ob prvi priliki, ko se jim nudi po končani vojni, skušali razdreti delavske organizacije, govori dejstvo, da se ameriška trgovska zbornica trudi na vse kriplje, da se uvede zopet odprta delavnica in tako razderejo delavske organizacije, od katerih jih je bilo mnogo ustanovljenih šele v vojnem času.

Gospodje privatni podjetniki so že takrat študirali, kako razderejo delavske organizacije, ko so po nemarnem izgovarjali v vojnem času besedo 'demokracija", kadar utihne bojni trušč na bojnih poljanah in pride čas za demobilizacijo. Združene države še niso odobrile versailske mirovne pogodbe, a privatni podjetniki so že prišli s svojo pravo barvo na dan, ker mislijo, da je čas ugoden, da izvedejo svoje načrte.

Ameriška trgovska zbornica je podjetniška organizacija, ki oklepa male in velike podjetnike. Ta podjetniška organizacija je prevzela nalogo, da izvrši, kar leži privatnim podjetnikom najbolj na srcu: uničenje delavskih organizacij, da podjetniki zopet postanejo absolutni gospodarji v svojih podjetjih. Marsikateri podjetnik je škripaje z zobmi podpisal pogodbo v vojnem času, da prizna delavsko organizacijo. Ali kaj je hotel storiti drugega, če se je hotel pokazati kot dobrega patrijota? Zdaj je vojna minila in podjetniki lahko vržejo krinko od sebe, s katero so prikrivali, kar so nosili v srcu. Zbirati so pričeli poseben bojni sklad za uvedenje odprte delavnice, kar toliko pomeni kot za uničenje delavskih organizacij. Podjetniki se dobro zavedajo, da je delavska organizacija povsod razbita, kjer se jim posreči uvesti odprto delavnico, kajti če podjetnikom ni treba priznati delavske organizacije, jim tudi ni treba držati obljub, ki so jih dali delavcem glede mezde in delavnih razmer v podjetju.

Strokovno organizirano delavstvo tudi ne drži križem rok in z bistrim okom opazuje podjetniške priprave za razbijanje delavskih strokovnih organizacij. Delavska federacija v Chicagu, h kateri pripadajo vse delavske organizacije, ki so združene z 'Ameriško delavsko federacijo", je naročila svojemu predsedniku Fitzpatricku, da takoj imenuje odbor, obstoječ iz petnajst članov, ki ima nalogo, da podvzame vse potrebne korake, da ponesrečijo načrti ameriške trgovske zbornice za razbijanje delavskih organizacij. Delavstvo je torej na straži in če podjetniki mislijo, da najdejo delavstvo nepripravljeno, tedaj so se hudo zmotili. Organizirano delavstvo je pripravljeno, da pobere tisti trenotek rokavico, ko jim jo organizirani podjetniki vržejo pred noge.

DEČKA SO NAŠLI UMORJENA V HOSTI.

West Frankfort, Ill. — 17-letnega Tony Hemphilla in 14-letnega Amel Calcateresa so našli mrtva v hosti blizo Royaltona v okraju Williamsonu. Oba dečka sta imela prerezane vratove in Hemphill je bil še ustreljen v glavo pod levim ušesom. Dečka so pogrešali doma okoli štiri in dvajset ur. Ljudstvo je zaradi te strašne najdbe silno razburjeno.

SLADKORJA JE ZOPET DOSTI NA TRGU.

POŠILJATEV SLADKORJA Z JAVE JE ODPRLA DOMAČE ZALOGE.

Cena sladkorju je padla na 22 centov.

New Orleans, La. — Zastonj so bile pritožbe proti profitarjem, ki so tako natezali cene sladkorju kviško, da je bilo delavske gospodinje strah, kadar je bilo treba kupiti novo zalogo sladkorja za dom, kajti kadar so prišle v prodajalno, je cena splezala zopet za eden ali pa dva centa navzgor. Končno se je sladkor tako podražil, da so gospodinje plačevale funt sladkorja po pet in trideset pa tudi več centov. Cena sladkorju ni padla in ni padla, ampak obetali so še višje cene.

Ali naenkrat so prišle cene padati, kakor da se je zgodil čudež. Kaj pa se je zgodilo? Ali so mogoče za zgled kaznovali tako ostro nekatere profitarje, da so se zbali kazni in so pričeli zniževati cene sladkorju? Nič takega se ni zgodilo. Profitarji so izvedeli, da je American Sugar Refining kompanija prejela z otoka Jave devetnajst miljonov funtov sladkorja. Ta vest je učinkovala med lokalnimi trgovci, kakor da je padla bomba med nje. Naenkrat je bilo dosti sladkorja na trgu in trgovci so ga nastavili za konzumente po dva in dvajset centov funt.

Trgovci, ki so preje tarnali, da nimajo funta sladkorja, da ga ne morejo dobiti za noben denar, so ga zdaj pričeli siliti konzumentom. Neki trgovec se je celo izrazil, da ima toliko sladkorja, da ga lahko proda sto funtov vsakemu kupcu, ki redno kupuje svoje potrebščine pri njem.

Ta pojav govori jasno kot beli dan, da so bila poročila o primanjkovanju sladkorja v deželi zlagana v interesu profitarjev. Sladkorja ni bilo na trgu, ker so ga profitarji umaknili s trga in shranili lepo v svoje shrambe, da ga počasi in po oderuških cenah prodajajo konzumentom.

Sladkor z otoka Jave je že preje večkrat dospel v malih partijah v Ameriko. Ali to ni učinkovalo na profitarje. Zdaj je pa priplul v pristan japonski parnik "Leifuku Maru", ki je pripeljal veliko množino sladkorja. To dejstvo je šele streznilo profitarje, da so hitro vrgli svoje velike sladkorne zaloge na trg, ker so se bali, da cena pade tako nizko, da ga bodo morali prodajati pod ceno, ki so jo sami plačali za sladkor. Še par takih parnikov, naloženih s sladkorjem z otoka Jave, pa bo profitarje — male in velike — kmalu srečala pamet, da se ni dobro igrati z velikimi profitarji, ki imajo svoj sedež v Wall Streetu in ki so odločili, da hočejo letos napraviti najbogatejšo žetev za svojo denarno mošnjo s špekulacijami na sladkornem trgu.

PROFITARSTVO V PRAVI LUČI.

Chicago, Ill. — Zdaj je na potu v Chicago sto tisoč železniških voz iz Texasa, ki so naloženi z melonami. Dozdaj so prihajale melone na trg iz Georgije. V vsakem vozu je naloženih do tisoč melon in v Georgiji je bil voz melon prodan za **petdeset dolarjev**, v Chicagu je pa voz melon stal **tisoč dolarjev**.

V Chicago je bilo dozdaj poslanih 21,504 vozov melon. Cena je pričela padati šele zdaj, ko je na potu iz Texasa tisoč železniških voz, naloženih z melonami. Prve vozove so prodali po $230 do $430. Koliko so zanje plačali v Texasu, pa poročilo ne pove, ker je to skrivnost prekupčevalcev.

VREME.

Chicago in okolica: V soboto jasno in hladno. Stanje temperature v zadnjih 24. urah: najvišja 74, najnižja 71. Solnce izide ob 5:48, zaide ob 8:04.

POLOŽITEV PODMORSKEGA KABLA USTAVLJENA.

PREDSEDNIK ODREDIL BOJNE LADJE, DA PREPREČIJO ZVEZO NA SUHEM.

Vlada hoče izvedeti, če je Western Union kompanija v zvezi z britsko kompanijo.

Washington, D. C. — Pet ameriških razruševalcev patruljira pred vhodom v pristan Miamija, Fla., da zabrani, če je treba, s silo položitev podmorskega kabla Western Union Telegraph kompanije na suho, ki je položen z otoka Barbadosa, britske kolonije.

Western Union Telegraph kompanija je najela britsko ladjo "Colonia" za polaganje podmorskega kabla, ki bi vezal britski kabel, položen od Bardadosa do Južne Amerike.

V ameriškem državnem departmentu izjavljajo, da so informirali britsko poslaništvo, da je tako pokladanje kabla v nesoglasju z obstoječimi zakoni.

Western Union Telegraph kompanija je vložila svoječasno peticijo, da se ji dovoli položiti podmorski kabel do Miamija, toda akcija je bila odložena po izjavi uradnikov do mednarodnega komunikacijskega kongresa, ki se ima obdržavati dne 15. septembra v Washingtonu.

Neka britska kompanija ima zdaj kontrolo nad kablom v brazilijanskih vodah, neka ameriška kompanija pa hoče položiti kabel od Združenih držav do Brazilije.

Uradniki pojasnjujejo, da je hotela ameriška vlada izvedeti, preden izda dovoljenje za položitev kabla, ako ima Western Union Telegraph kompanija kakšne zveze ali pogodbo z britsko kompanijo. Državni department je dalje zahteval, da se mu predloži tudi prepis pogodbe. Kompanija se pa ni ozirala na zahteve državnega departmenta, in zdi se, da jih je popolnoma ignorirala.

Predsednik je odredil, da odplujejo ameriški razruševalci v trimiljski pas pred miamškim pristanom, ker je vlada izvedela, da namerava kompanija vseeno položiti kabel, čeprav nima oblastvenega dovoljenja.

V političnih krogih govore, da imajo poveljniki ameriških razruševalcev naročeno, da se poslužijo vseh sredstev, s katerimi razpolagajo, da preprečijo položitev kabla na ameriška tla.

Iz Miamija poročajo, da je britski podkonzul Hubbard prejel instrukcije od britskega poslanika, da sporoči kapitanu ladje "Colonia," da naj nikar ne položi podmorskega kabla na ameriško ozemlje.

DEČEK JE ZADEL MESTO PTICE SVOJEGA TOVARIŠA.

Chicago, Ill. — 10-letni Albert Brinezki se je igral s svojo 13-letno sestro Elo na domačem dvorišču, ko je naenkrat zakričal in se zgrudil na tla.

Prihiteli so sosedi in policija z ambulančnim vozom na pozorišče. Dečka je zadela krogla v glavo in prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je kmalu podlegel rani. Ustrelil ga je 9-letni William Oliver, ki je s puško 22 kalibra streljal na vrabce.

Nesrečo so zakrivili prismojeni stariši, ki so kupili dečku strelno orožje, mesto da bi mu dali kos kruha, ki bi k razvitju njegove pameti gotovo več pripomogel, kot pa strelno orožje.

STAVKA CESTNOŽELEZNIŠKIH USLUŽBENCEV V DENVERJU.

Denver, Colo. — Tukaj so zastavkali cestnoželezniški uslužbenci in obrat je bil popolnoma ustavljen prvi dan stavke. Zdaj skuša kompanija s pomočjo par stavkokazev obratovati vozove.

SENATOR KING ZAHTEVA VOJNO Z RUSIJO.

PREDSEDNIK ŠE NI STORIL NOBENEGA KORAKA.

Znani zagrizeneo iz Utaha priporoča Wilsonu, da se takoj skliče kongres v ta namen.

Washington, 5. avg. — Senator King, demokrat iz države Utah, je včeraj brzojavil predsedniku Wilsonu, da naj hitro skliče kongres v novo izredno zasedanje v svrho, da se napove vojna sovjetski Rusiji in pošlje armada na Poljsko.

Kolikor je do zdaj znano iz uradnih virov, ni Wilson storil še nobenega koraka v tej zadevi. Predsednik se pač posvetuje z diplomati, kaj bi Amerika mogla in morala storiti, da se pomaga Poljski ,toda kakih zaključkov še ni. Vlada je v dotiki z Anglijo, da se poizve, kaj mislijo storiti zavezniki.

Tukajšnji vladni krogi priznavajo, da je Poljska v velikih škripcih in njen sedanji režim je na robu padca, če ne bo hitro premirja in miru z Rusijo.

Kaj naj stori Amerika? V nemškem Porenju je 17,000 ameriških vojakov, toda veliko vprašanje je, če ima predsednik pravico poslati to armadico na Poljsko brez dovoljenja kongresa ,dasiravno ima predsednik po vojnih zakonih, ki so še vedno v veljavi, veliko oblast v tem oziru.

Ko so zavezniki poslali znano noto sovjetski Rusiji glede splošne mirovne konference, je Wilson sporočil Angliji, da je njegova želja, da imajo Združene države opazovalca na tej konferenci.

Liga narodov je brez moči, da bi kaj naredila. Po izjavi viskonta Greya, bivšega zunanjega ministra v Angliji in poznoje angleškega poslanika v Washingtonu, liga sploh nima pravice, da bi zdaj nastopila v prid Poljski, ko se pa ni ganila v začetku, da bi preprečila agresijo Poljske proti Rusiji.

In tudi v slučaju, če bi liga hotela nastopiti v obrambo Poljske, Amerika ni obvezana za sodelovanje, ker ni članica lige narodov.

MLEKO SE JE ZOPET PODRAŽILO ZA EN CENT.

Chicago, Ill. — Kvart mleka bo odslej stal šestnajst centov, pinta pa deset centov, ker je cena za sto funtov poskočila od $3.20 na $3.70. Sto funtov mleka je enako šest in štirideset kvartom mleka. Iz tega je razvidno, da mlekarji zahtevajo še enkrat toliko za mleko, kot plačajo zanj farmarjem.

V letu 1916 se je kvart mleka podražil od osem na devet centov. Takrat so mlekarji plačevali kvart mleka za drobec manj kot tri cente, danes ga plačujejo drobec več kot osem centov. Kljub temu, da so se stroški povišali, pa prejemajo mlekarji zdaj 266 in 2/3 odstotkov več profita kot v letu 1916.

Sedanja cena ostane v veljavi za avgust, september in oktober.

Prav nič bi ne škodilo, če bi se justični department malo pobrigal, kako visoki so profiti mlekarjev.

SLADKORNI PROFITAR OBSOJEN NA DVE LETI JEČE.

New York, N. Y. — Zvezni sodnik Harlan B. Howe je obsodil brancjeva A. Lessena zaradi kršenja Leverjevega zakona na dve leti ječi. Obsojenec je prodajal sladkor po oderuški ceni in ga nagromadeval. Nekoč je imel dve sto tisoč funtov sladkorja v raznih trgovinah na debelo.

Pri obsodbi je rekel sodnik, da bi bil lahko obtoženca obsodil na pet sto dolarjev denarne globe, toda on noče, da je tej kazni pritisnjen pečat dolarja. Če bi bila obtožena profitarstva korporacija, bi jo moral sodnik obsoditi na denarno globo, tako je pa lahko poslal profitarja v kaznilnico.

LLOYD GEORGE GROZI Z VOJNO SOVJETSKI RUSIJI.

GOVORICE O MOBILIZACIJI MADŽARSKIH IN RUMUNSKIH ČET.

Poljaki so sprejeli predlog Rusije za konferenco v Minsku. — Panika v Parizu.

London, 5. avg. — "Daily Herald", glasilo delavske stranke, poroča, da je Lloyd George včeraj konferiral s Krasinom in Kamenevom, ruskima poslancema v Londonu, in zagrozil, da bo Velika Britanija napovedala vojno sovjetski Rusiji ,ako sovjetske armade takoj ne prenehajo s prodiranjem na Poljskem. Dalje poroča "Herald", da je angleška vlada poslala ostro noto sovjetski vladi v Moskvo.

"Daily Mail" tudi piše, da ima angleška nota Rusiji značaja ultimata. Nota se glasi, da mora ruska sovjetska vlada takoj odgovoriti, da li sprejme sugestijo zaveznikov za splošno mirovno konferenco ali ne; sugestija je bila sprejeta na zadnji konferenci angleških in francoskih diplomatov v Boulognu. Dalje zahteva Anglija v noti, da morajo rdeče armade prenehati z osvajanjem Poljske.

Krasin in Kamenev sta bila povabljena v palačo ministrskega predsednika in šta sta v pričakovanju, da se ponovi pogajanje za trgovino. Kamenev je predložil pooblastila, ki se glasi, da ima pravico razpravljati tudi o političnih vprašanjih in skleniti mir z Veliko Britanijo.

Lloyd George je pa kratko povedal Rusom, da se mora prej rešiti vprašanje Poljske predno se bo govorilo o miru in trgovini. Nato je podal ultimat, kot že omenjeno.

Mnenje, da Anglija v danih razmerah ne more poslati vojaštva na Poljsko, se vzdržuje; Anglija bo dala le vojni materijal in častnike ,medtem ko čete preskrbi Francija.

Včeraj je bila kabinetna seja, ki je bila precej burna. Lloyd George, Bonar Law in še nekateri ministri stoje na stališču, da edino hiter mir s sovjetsko Rusijo more rešiti Poljsko. Vojni minister Churchill in njegovi pristaši so pa za vojno. Kaj je bilo zaključeno, ni znano.

Sinoči se je raznesla govorica v Londonu, da nameravajo zavezniki poslati šest divizij vojske na Poljsko. Kje vzamejo te divizije, ni povedano, toda špekulira se, da bo Francija dala zamorce in morda oborože Madžare in Rumunce.

Varšava, 5. avg. — Poljska vlada je sinoči odgovorila ruski sovjetski vladi, da sprejme predlog za mirovno konferenco v Minsku. Poljski delegatje odpotujejo danes v Minsk. Predlog je bil sprejet na viharni seji ministrov in članov zavezniške vojne misije, ki je trajala ves dan.

London, 5. avg. — Iz Varšave poročajo, da so zavezniki prisilili Poljsko, da je odgovorila Rusiji, da morajo biti tudi zastopniki Anglije in Francije prisotni na mirovni konferenci v Minsku.

Poljski delegatje, ki so se zadnjo soboto sešli z boljševiki v Baranovičih, se še niso vrnili v Varšavo. Nahajajo se v Brest-Litovsku in poljska vlada toži, da boljševiki ovirajo brzojavno občevanje delegatov z Varšavo.

London, 5. avg. — Angleško-francoska vojna misija je sinoči brzojavila, da odhaja iz Varšave. Poljska vlada se tudi preseli v Krakov. Rdeče čete so vsak dan bližje Varšavi in Lvovu. Kolikor je soditi, se boljševikom bolj mudi, da zapro koridor med Poljsko in pristaniščem Gdanskim, kot pa da vzamejo Varšavo. Sovjetski poveljniki vedo, da Varšava pade toliko hitrejše, ko bo Poljakom odrezana pot do Baltiškega morja.

V Varšavi vlada velika panika. Bogati trgovci ,podjetniki, plemiči

in druga buržoazija beži iz mesta; vsi vlaki, ki odhajajo v Gdansko, Berlin, Krakov in na Dunaj, so natlačeni do zadnjega kotička.

Sovjetske čete so po včerajšnjih poročilih še 30 milj od Varšave na severu in 62 milj na vzhodu ter 40 milj vzhodno od Lvova v Galiciji. Reka Bug je prekoročena na vsej črti in poljska armada se je spremenila v konfuzno maso begunov, ki beže na vse strani. Edino v Galiciji in Voliniji se še vrše boji.

Pariz, 5. avg. — Poslaniški svet, ki nadaljuje delo mirovne konference, je bil danes sklican v nujno, izredno sejo glede poljske krize. Vsa druga mednarodna vprašanja so vržena na stran, še celo podpis pogodbe s Turčijo, ki bi se imel izvršiti danes, je odložen na jutri.

Oficijelni Pariz nudi sliko panike, kakršna je bila danes šest let, ko so nemške armade invadirale Belgijo. Časopisi prinašajo divje špekulacije o rezultatu seje poslaniškega sveta. "Matin" kriči, da v osemštiridesetih urah bo Evropa zopet v požaru vojne. Novice, da so Anglija, Francija, Ogrska in Rumunija pripravljene zagnati svoje armade proti sovjetski Rusiji, imajo prominentno mesto na prvi strani časopisov.

Poljska armada zdrobljena, Varšava izpraznjena, boljševiške kolone oklepajo glavno mesto Poljske, zavezniki nastopijo takoj z združenimi oboroženimi silami! — s takimi naslovi strašijo pariški listi ljudstvo.

Da bo pa furija še večja, so listi objavili telegram iz Londona, da je zavezniški vojni svet že odredil mobilizacijo dveh angleških in štirih francoskih divizij. Angleška bojna mornarica bo poslana v Baltik. Objavljene so tudi depeše iz Bukarešta in Budapešte, da se pripravlja skupna ofenziva madžarskih in rumunskih čet pod vodstvom francoskih generalov.

Druga vest se glasi, da sta 3. in 4. francoska armada že pripravljeni za odhod čez Nemčijo na sever. Ker se je bati, da nemški železničarji ne bodo hoteli voziti vlakov s tujimi četami, je francoska vlada sklenila mobilizirati 900 francoskih železničarjev za službo v Nemčiji.

Vrhutega se pa razširjajo divje vesti iz Poljske.

Boljševiki streljajo grajščake in bogate posestnike v okupiranih krajih Poljske. Povsod se vrše velike rekvizicije. Človek, ki se prikaže z belim ovratnikom, je takoj ubit. Sovjetski poveljniki so zagrozili, da ustrele vsakega civilnega in vojaškega podanika zaveznikov, ki pride v njihovo zono, itd.

Te divje vesti, katerim se že na licu pozna, da so zlagane, se razširjajo s preračunanim namenom, da zbude pri ljudstvu sovraštvo do Rusije. Podžiganje za novo, veliko vojno je v teku.

Govori se tudi, da se zavezniki obrnejo na Združene države za aktivno sodelovanje v vojni proti "barbarizmu na vzhodu" in v obrambo "zapadne civilizacije".

Pariz, 5. avg. — Francoski militaristični svetovalci v Varšavi so sporočili, da prvi cilj ruske rdeče armade ni Varšava, pač pa koridor med Poljsko in Gdanskim, ki drži čez nemško ozemlje in služi ententi za prevažanje orožja in streliva na Poljsko. Rusi bi radi zasedli železnice, ki drži iz Varšave v Gdansko in s tem bi odrezali transport materijala za Poljake. V torek je bila boljševiška konjenica še kakih trideset milj oddaljena od te železnice.

Pariz, 5. avg. — Poroča se, da prvi korak, ki ga vzame zavezniški poslaniški svet, bo nota Nemčiji z zahtevo, da mora dovoliti prevoz orožja, streliva in čet čez njeno ozemlje. Druga točka na dnevnem redu je, da se reši zahteva nemške vlade, ki je vprašala entento, če sme mobilizirati armado v vzhodni Prusiji v obrambne svrhe.

London, 5. avg. — Angleška vlada je včeraj po seji ministrov poslala noto v Moskvo, ki se glasi, da mora sovjetska vlada brez odloga odgovoriti, kaj misli storiti glede na predlog entente za mirovno konferenco s Poljsko, katere se morajo udeležiti tudi zavezniški pooblaščenci. Anglija je tudi izrekla protest proti zavlačevanju premirja s Poljaki in proti prodiranju rdeče armade v smeri proti Varšavi. Anglija dalje svari sovjetsko Rusijo, da neodvisnost Poljske in njeno ozemlje mora biti nedotaknjeno, kajti drugače bodo zavezniki prisiljeni braniti Poljsko. Z rusko misijo v Londonu ne bo nobene konference toliko časa, dokler sovjetska vlada ne odgovori ugodno na angleško noto; v slučaju, da odgovor ne bo ugoden, bo Krasin-Kamenevova misija poslana nazaj v Rusijo.

Vesti, da zavezniki mobilizirajo armado za vojno z Rusijo, še niso uradno potrjene. Millerand in maršal Foch bi rada, da se mobilizira angleško-francoska armada za reokupacijo Poljske, toda Lloyd Gorge se obotavlja, kajti javno mnenje na Angleškem, posebno med delavci, je odločno proti novim stroškom in prelivanju angleške krvi za Poljake, ki so si sami zakrivili katastrofo vsled kriminalnega napada na Rusijo. Angleško ljudstvo je sito vojne do grla in ne mara več nobenih novih vojnih davkov. Vrhutega ima Anglija dovolj opravka z Irci in podjarmljenimi narodi v Indiji, Perziji in na Turškem.

Carigrad, 4. avg. — Bolgarski diplomat, ki je prišel danes v Carigrad, pripoveduje, da komunistično gibanje na Bolgarskem sitovilo narašča, posebno odkar je stopil na čelo komunistične stranke Madjarov, bivši minister in znani rusofil. Diplomat pravi, da so vsi komunisti od 20. do 45. leta oboroženi in tajne orožne vaje se vrše dnevno. Bolgarski komunisti so baje dobili zagotovilo iz Moskve, da jim Rusija priskoči na pomoč z 200,000 možmi kadar bodo pripravljeni za operacije na Balkanu.

Nemčija pusti Rusijo na miru.

Berlin, 5. avg. — Nemški zunanji minister dr. Simons je v posebnem članku, ki ga je objavil v "Allgemeine Zeitung", izjavil oficijelno, kakšno je stališče Nemčije napram boljševizmu, porazu Poljske, ugrožanju vzhodne Prusije in morebitne vojne z Rusijo.

Dr. Simons odgovarja na članek Burceva, ki priporoča "križarsko vojno" proti boljševikom in poziva Nemčijo, da se tudi ona pridruži "križarjem". Simons pravi, da je uverjen, da nemško ljudstvo se ne bo zmenilo za taka priporočila, kajti boljševizem je ideja, proti kateri se ni mogoče boriti z orožjem in Nemčija ne more zapraviti še tisto borno moč, ki ji je ostala, za dvomljive aventure. Simons je mnenja, da je najbolje, če Nemci puste boljševizem na miru.

"Duh Nemčije je bolan — piše Simons — ne zaradi boljševizma, temveč vsled vojne in blokade, katere nemško ljudstvo še danes ni prebolelo. Kaj nam pa je ostalo za križarsko vojno proti boljševizmu? Bila bi potrata še tiste borne energije, ki nam je ostala. Ravno tako nimamo nič za sveto vojno boljševizma proti zapadni Evropi."

Dalje Simons primerja sedanji položaj z onim v 18. stoletju, ko je hotela revolucionarna Francija razširiti svoje ideje z orožjem, in pravi: "Nekateri ljudje se ne morejo prav nič naučiti iz zgodovine. Francija je gotovo pozabila na svojo lastno zgodovino, ker drugače ne bi bila duša koalicijske vojne proti revolucionarni Rusiji. Ne, Nemčija ne bo posnemala njene napake. Nemčija ostane častno nevtralna."

V industrijalnih krajih Saksonske se vrše boljševiške izgredi in vlada je razglasila obsedno stanje.

Rusi zaprli poljski koridor.

Pariz, 5. avg. — Poznejša vest iz Varšave se glasi, da je sovjetska kavalerija že prispela na koridor, ki veže Poljsko s pristaniščem v Danzigu. Poljska vlada zapusti Varšavo jutri zvečer (petek), ako se prodiranje boljševikov ne ustavi.

"L'Information" poroča na podlagi brzojavke iz Bazla, da so francoske čete v Mainzu (glavni stan francoske okupacijske armade v Nemčiji) dobile povelje, da se pripravijo na odhod na Poljsko čez Bavarsko in Češko. Istočasno je prišla vest iz Monakova, da je izjavila bavarska vlada, da se bo bavarsko ljudstvo poslužilo vseh sredstev, da prepreči prevoz zavezniških čet čez svoje ozemlje.

"Echo de Paris" piše, da je boljševiška vlada na Poljskem že ustanovljena v Bialystoku in se preseli v Varšavo takoj, ko bo okupirana. List izraža bojazen, da bodo potem Rusi sklenili mir s poljskimi komunisti v Varšavi.

Socialistična "Humanite" piše: "Čičerin, zunanji komisar ruske sovjetske vlade, je pritisnil Lloyda Georga in Milleranda ob steno. Krik, da bodo zavezniki pomagali Poljski, ni drugega kot bluff. Mir z Rusijo pomeni, da dobi Poljska sovjetsko vlado; vojna z Rusijo pomeni splošno revolucijo v Evropi."

London, 5. avg. — "Evening News" javlja, da je Anglija pričela mobilizirati bojno mornarico in da izda poziv za prostovoljce za službo na Poljskem.

"Times" dolže Rusijo, da je sklenila tajno pogodbo z Nemčijo za razdelitev Poljske.

Berlin, 5. avg. — Nemški komunistični voditelji so danes izjavili, da bo v dveh tednih generalna stavka v Nemčiji za ustanovitev diktature proletarijata. Okrog 50,000 komunističnih delavcev je v sredo zborovalo pred palačo bivšega kajzerja in demonstriralo proti kapitalistični ententi ter manifestiralo za sovjetsko Nemčijo.

Kopenhagen, 5. avg. — Tukajšnji listi so objavili neko poročilo iz Moskve, da je Rusija sprejela sugestijo zaveznikov za splošno mirovno konferenco v Londonu, toda pod pogojem, da mora biti na konferenci zastopana tudi Nemčija in druge premagane države z enakimi pravicami kot ententa in drugič da se mora zavreči imperialistična versalska pogodba, ki je bila sklenjena v odsotnosti Rusije, ter da se sklene popolnoma nova mirovna pogodba na temelju štirinajstih Wilsonovih točk.

Washington, 5. avg. — Državni department je danes prejel poročilo, da je poljska vlada sprejela predlog sovjetske Rusije za mirovno konferenco v Minsku.

Blagajna lige narodov je prazna.

San Sebastian, Španija, 5. avg. — Izvrševalni svet lige narodov se danes bavi s svojimi financami. Iz poročil je razvidno, da so izdatki lige večji kot pa njeni dohodki. Liga požre okrog 40,000 sterlingov ($144,000) mesečno.

Francija dobila nazaj topove iz leta 1870.

Strassburg, Alzacija. — V smislu 145. člena versalske mirovne pogodbe je Nemčija dostavila strašburški občini 36 starih kanonov, katere so Nemci odpeljali iz tega mesta leta 1870.

Sedež druge Internacionale se premesti v London.

Ženeva, Švica, 5. avg. — Na kongresu druge socialistične Internacionale je bilo danes sklenjeno, da se sedež Internacionale premesti iz Brusla v London.

Turški reovlucionarji vrgli Grke nazaj v Mali Aziji.

Carigrad, 4. avg. — Turška nacionalistična armada pod vodstvom Mustafa Kemala, paše je pričela ofenzivo proti Grkom na 60 milj dolgi fronti v Anatoliji zadnji pondeljek. Bojna črta se razteza ob bagdadske železnici od Kutahije do Simaja. Huda bitka se je vršila v Simaju — 110 milj severnovzhodno od Smirne — in končno so bili Grki poraženi in morali so se umakniti. Grško poročilo se glasi, da imajo Grki 50 mrtvih in 100 ranjenih.

Grška armada v Anatoliji dobiva pojačanja iz Tracije in skupno z britskimi oddelki je pričela v nedeljo prodirati od Izmida proti Adabazarju. Znamenja kažejo, da nameravajo Grki in Angleži napasti turške nacionaliste od severovzhoda in zdrobiti njihovo ofenzivo.

Mednarodni rudarski kongres za splošno socializiranje rudnikov.

Ženeva, Švica, 5. avg. — Na mednarodnem kongresu rudarjev, ki se vrši tukaj, je bila včeraj soglasno sprejeta rezolucija, ki zahteva splošno socializiranje rudnikov. Angleški delegatje so izjavili, da rudarji njihove dežele so pripravljeni za generalni štrajk v svrho socializiranja rudnikov.

V Avstriji se kuha monarhistična vstaja.

Berlin, 5. avg. — Gibanje za monarhistično kontrarevolucijo v Avstriji je že tako veliko, da je avstrijska vlada baje naprosila zaveznike za pomoč. Avstrijski monarhisti se nameravajo združiti z ogrskimi monarhisti, ki zbirajo vojaške čete na avstrijski meji, kjer so zadnji teden udrli čez mejo in izropali avstrijski arzenal. Ogrske čete vodita Ostenburg in Hedjas, znana bela terorista, ki sta desna roka regenta Hortija. Monarhistično gibanje v Avstriji je v rokah klerikalcev.

Irski republičani propovedali izseljevanje.

Dublin, Irska, 5. avg. — V irskem republičanskem parlamentu je bila sprejeta postava, ki prepoveduje izseljevanje moški v tujino. Sinfajnovci že dolgo časa agitirajo proti izseljevanju mladeničev v Ameriko in Avstralijo iz razloga, da so mladi moški potrebni za boj proti Angliji. Ker pa zlepa niso mogli preprečiti izseljevanja, so zdaj sprejeli zakon v ta namen. Ženske se lahko izseljujejo.

Nove postaje brezžičnega brzojava v Rusiji.

London. — Iz Moskve javljajo, da je sovjetska vlada sklenila zgraditi novo postajo brezžičnega brzojava v Šaturevskaji blizo Moskve za pošiljanje depeš naravnost v Ameriko. Postaja v Carskem Selu — ki se zdaj imenuje Otroško Selo, kajti bivša letna carjeva palača je spremenjena v zavod za otroke — blizo Petrograda se tudi popravi, da bo lahko v zvezi s postajami v Parizu in Londonu. Obe postaji bosta pod kontrolo ljudskega komisarja za pošto in telegraf.

Tužnega srca naznanjam, vsem prijateljem in znancem žalostno vest, da je moj ljubljeni soprog oziroma oče

FRANZ STERN

za vedno zaspal. Dne 9. julija, t. l. šel je zdrav na delo, a zadela ga je usoda nesreče vsula se je plast kamenja, ravno deset minut pred poldnem in mu pretrgala nit življenja, v svoji najlepši dobi. Pokojnik bil je doma iz Podkraja, pri Kisovc-Zagorje ob Savi. Rojen je bil 25. novembra, 1885.

Najiskrenejše se zahvalujem tukajšnjim društvom in vsem prijateljem za obilno vdeležbo in za darovane vence, ter šopke svežih cvetlic s katerimi so ga spremili k zadnjem počitku.

Tebi moj dragi soprog in oče pa želimo, da počivaš mirno v hladni ameriški grudi. Žalujoči ostali v starem kraju Cecilja Stern mati, Bartelj, Lojze, Robert in Leopold Stern, bratje. Tukaj v Ameriki pa John Mihelčič bratranec in jaz Angela Stern soproga, Emil Stern, sinček, Red Lodge, Montana, Box 915.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah

Neréd črev

je v vročih poletnih mesecih in zgodnjih jesenskih pri obeh, odraslih in pri otrocih splošna prikazen. Te prihaja morda od nepravilne hrane, pijače ali hitre izpremembe vremena ali drugih vzrokov.

Severa's Diarrhoea Remedy

(Severov Pripomoček proti driski) se je izkazal vedno kot zanesljivo zdravljenje za drisko, želodečne krče, colico, proti poletnim neredom drobovja itd. Dobro in sigurno za oboje — odrastle in otroke. Cena 30c in 2c davka. Na prodaj pri lekarjih.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Edini starokrajski
SLOVENSKI ZDRAVNIK
v Pennsylvaniji
Dr. M. Milojevič
praje vojaški zdravnik in večletni zdravnik deželne bolnišnice v Gradcu na Štajerskem.
417 — Wood Street
PITTSBURGH, PA.

JAVNA ZAHVALA!

Mount Carmel Hospital, Pittsburg, Kansas.

Podpisani se najsrčneje zahvalujem vsem cenjenim prijateljem in znancem ter članom društva "Zvonček" št. 206, SNPJ. v Gross, Kans., in društvu "Prvi Maj" št. 65, SNPJ. v Breezy Hill, Kans., za njih gmotno pomoč, ki so mi pomagali v mojem bednem položaju. Bolan sem že skoro dve leti in sedaj se nahajam v bolnišnici že nad mesec dni. Dobrosrčni bratje so naredili veselico v Gross, Kans., katere čisti prebitek so darovali meni. Še enkrat srčna hvala vsem, ki ste kaj pripomogli. Še posebno se želim zahvaliti rodbinam Josef Lekšovi in Jakob Bogatajevi za ves njih trud in požrtvovalnost. Narava naj vas ščiti pred vsako nesrečo in naj vam bo bolj naklonjena kot je bila meni. Sprejmite moj prijateljski pozdrav in ostajam vam vedno hvaležen in udani Jožef Gorenc, P. O. Box 132, Frontenac, Kans.

ŽELODČNE NEREDNOSTI

slaba prebava, oslabelost, zapeka, jeterne nerednosti plin v želodcu in črevih kolcanje kisli želodec, smrdljivi duh, beli jezik, bljuvanje vzdigovanje jedi pečenje v želodcu, hipne bolečine, bolečine v želodcu in mnogo drugih enakih boleznij vsled slabe prebave se navadno dokaj hitro odpravijo, ako vživate slavno in znano zdravilo NUGA-TONE. To zdravilo ustvarja dobro in močno kri, močne živce, ter čile može in žene. Daje vam slast do jedil, poveča vašo težo, zboljša vaše spanje da se počutite svežim ko v stanete v jutro. NUGA-TONE ojačuje in hrani vse telesne organe, ker je sestavljen iz osmih zdravilnih snovi. Tisoče ljudi vživa sedaj to zdravilo in hvalijo NUGA-TONE. Izrezite ta oglas, nesite ga v lekarno, kupite steklenico NUGATONE, vživajte nekaj dni in ako ne bodete zadovoljni, povrnite preostanek lekarnarju in on vam bo vrnil denar nazaj.

DRUGIST: You can get NUGA-TONE from your jobber or from the National Laboratory, 537 So. Dearborn St., Chicago, Ill. Absolutely guaranteed. Retail price $1.00.

DR. JOS. V. GRAHEK
ZDRAVNIK
Uradne ure so: 10:00 zjutraj do 2:30 popoldne.
843 E. Ohio Street
Telefon Cedar 2388
N. S. PITTSBURGH, PA.

Ne čakajte!

Prostor na vseh boljših parnikih je več tednov naprej razprodan, zato ne čakajte do zadnjega tedna, ako ste namenjeni potovati v stari kraj. V Vašo korist je, da se odločite za ta ali oni navedeni parnik in si prostor na njem zavarate. Mislite v naprej.

NEW YORK — DUBROVNIK — TRST.

12. augusta—Argentina.
28. augusta—Panonia.
14. septembra—Pres. Wilson.
21. septembra—Belvedere.

V začetku augusta odpljujeta parnik Argentina in Panonia, dan odhoda še dosedaj ni naznanjen.

NEW YORK—GENOA.

1. spet.—Pesaro.

NEW YORK—HAVRE ALI CHERBOURG.

12. augusta—Imperator.
14. augusta—La Touraine.
14. augusta—K. A. Victoria.
20. augusta—La Torraine.
21. augusta—Rochambeau.
27. augusta—La Fayette.
28. augusta—Aquitania.
2. sept.—Mauretania.
3. sept.—La Savoie.
8. sept.—La France.
9. sept.—Imperator.

Navedeni vozni red je podvržen slučajnim spremembam. Pišite po cenik za posamezne parnike in razrede.

Potni listi: — Potnikom preskrbim potne liste in drugo, kar rabijo za potovanje.

Iz starega kraja

je do sedaj prišlo v Ameriko več slovenskih naseljencev, za katere sem jaz izdelal potrebne listine in katerim sem jaz poslal karte. Ako želite tudi Vi dobiti sem svoje sorodnike, mi pišite za tozadevna pojasnila.

Za nadaljna pojasnila se obrnite na

LEO. ZAKRAJSEK
70 — 9th Avenue
NEW YORK, N. Y.

MALI OGLASI

Classified Advertisements

NAZNANILO.

Ali želite imeti stalno delo? Mi potrebujemo za našo livarno več navadnih

DELAVCEV
in
POMOČNIKOV.

Dobra plača.

Oglasite se v naši delavski posredovalnici, kjer dobite nadaljna pojasnila.

LINK & BELT CO.,
329 West 39th St.,
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

DELAVCE ZA LIVARNO. Stalno delo. — Vprašajte pri:

LINK BELT CO.,

329 W. 39th St., Chicago, Ill.

LIVARJI (MODLARJI)!

The Indianapolis Plant of Link Belt kompanija je ravno dokončala s povečanjem svoje tovarne in vsled tega potrebuje tudi več livarjev.

Mi lahko damo delo izučenim železolivarjem in sprejmemo tudi delavce, da se uče livarskega posla.

To so primerno dobra dela in želimo jih oddati dobrim in stalnim delavcem, ki so pri volji delati vse leto pri nas za dobro plačo.—

Pridite osebno ali pa pišite na EMPLOYMENT OFFICE, West Washington St. in Belmont Ave.

LINK BELT COMPANY
Indianapolis, Ind.

ŽELIM IZVEDETI

za svojega brata Jakob Primca, doma iz Iga, pri Ljubljani. Nahajal se je začetkom meseca julija t. l. v Barbertonu, Ohio, ter je od tam odpotoval neznano mi kam; od tega časa tudi nisem ničesar več slišal o njem. Da ga iščem, je glavni vzrok, ker odpotujem v staro domovino in mu imam kot bratu poročati veliko zelo važnih stvari, in sicer na njegovo lastno korist. Torej želim, da se mi nemudoma priglasi na moj naslov: **John Primc, 436 First street, Barberton, Ohio.**

VI POTREBUJETE KNJIGO.

Dr. Kern je nad deset let zbiral gradivo za angleško-slovenski besednjak. Vedel je, da Slovenci potrebujejo dober obsežen slovar pri učenju angleščine. Knjiga obsega 25,000 angleških besed z izgovarjavo in slovenskimi pomeni. Če vas angleški jezik zanima in se ga želite priučiti, si jo naročite. Kupite jo za svoje otroke, da se uče pravilne slovenščine. V vsaki hiši bi moral biti en izvod na razpolago celi družini.

Angleško-slovenski besednjak naročite na sledeči naslov:

DR. F. J. KERN,
6202 St. Clair Ave.,
Cleveland, Ohio.

Cena obsežni knjigi je 5 dolarjev s poštnino vred. — Istotam lahko naročite Zormanove pesmi za $1.25.

GRAMOFONSKE PLOŠČE

Pišite po novi cenik

Velika zaloga ur in zlatnine

Wm. Sitter Co.
5805 St. Clair Av.
Cleveland, Ohio

DOPISI.

Iz vzhodne Ohio. — Kot premogar pač nimam kaj veselega poročati. Delamo vsaki dan, toda kaj pomaga to delavcu, ker mu od vsega težkega dela ne ostane drugega kot skrivljen hrbet. Človek dela in se muči celo življenje, ko pa postane star in nezmožen za delo, pa nima kam položiti svoje glave. Tak je premogarski stan. Poprej si še opazil kak vesel obraz toda v zadnjem času pa opaziš samo pobite in žalostne obraze in kot da bi pri vsaki hiši žalovali za kom. To so sadovi prohibicije. Nasproten sem vsakemu pijančevanju, toda kdor pozna teško delo, katerega mora opravljati premogar in sploh rudar, bo tudi priznal da se mu čaša pive želo prileže ,ko pride domov z dela ves izmučen, da se mu velikokrat še jesti ne ljubi.

Zadnje čase so tukaj pričeli zelo loviti vse one, ki imajo kako opojno pijačo in vsak otrok, ki je komaj dokončal ljudsko šolo, že hoče biti šerif ali pa vsaj deputy. Obenem pa cvete graftarstvo, kot nikdar preje. Kdor hoče imeti kako opojno pijačo, mora biti "dober" s šerifom in deputyjem in potem ima pa brez skrbi opojne pijače kolikor le hoče. Tako mi je pripovedoval nek rojak, da mora plačati vsaki mesec šerifu 40 dolarjev in ravnotako tudi njegovemu pomočniku in tako ima mir pred vsemi.

V resnici so krasni časi za graftarje. Čudno pri vsem je pa to, da lovijo samo inozemce, Amerikanci se pa lahko vtopijo v opojni pijači ako hočejo, pa jih nihče ne vidi in ne vpraša, kje si dobil opojno pijačo ali kje si se napil. In celo žensk ne pustijo pri miru in jih napadajo. Ravno sedaj ima tukajšnji šerif in njegov pomočnik tri tožbe s strankami radi korupcije in nasilja, katere ugan) pri izvrševanju svoje službe.

Bližajo se jesenske volitve in ko človek pride v dotiko z ljudstvom in sliši razne govorice in debate o teh volitvah, se mu zdi ravno tako, kot da nismo v letu 1920, ampak v letu 1910 ali pa 1905. Tako sem slišal nekatere delavce, ki so rekli da bodo volili Hardinga, ker on je dober za delavce in velik prijatelj vseh delavcev. (Gotovo; saj je vsak dober z delavci, kadar potrebuje njih glasove.) Drugi zopet pravijo, da bodo volili Coxa, ker je tudi on človek in pol in proti vsaki prohibiciji in kakor hitro bo izvoljen, bo pijače, da bo kar teklo od mize. (Delavci lahko poskusijo, pa bodo videli, ali je res; toda mislim, da bodo potem bridko obžalovali.) Čudno pri vsem tem je to, da delavci še sedaj ne morejo spoznati in da se jim še sedaj niso odprle oči, da bi videli, da sta oba ta dva kandidata zagovornika veleinteresov in velepodjetnikov, da ni nobene druge razlike kot edino v imenih. So pač še ljudje, ki imajo možgane, toda da bi sami mislili, pa ne. Pri neki priliki sem slišal nekega tukaj rojenega delavca, Angleža, ki se je izjavil, da bo volil za "demokrata", brez razlike kdo kandidira pri demokratski stranki za predsednika. Nato sem ga vprašal, ali bi tudi volil "buldoga", ako bi bil kandidat demokratske stranke, in odgovoril mi je, da tudi, pa če prav dobro ve, da bi ga obgrizel, ako bi ga spustil z verige. Nato sem ga vprašal, zakaj tako ljubi demokratsko stranko, in odgovoril mi je da raditega, ker imamo sedaj tako visoke plače, ker je demokrat za predsednika, in ako bi bila republikanska stranka na krmilu, bi ne imeli tako visokih plač kot jih imamo sedaj. — "Blagor ubogim na duhu, ker njih je nebeško kraljestvo", sem vzdihnil. Pravi, da je zasluga demokratske stranke, da imamo delavci tako visoke plače, potem je pa tudi zasluga demokratske stranke, da imamo tako neznosno draginjo. Sploh, kaj pa ima sedaj delavec od "tako visoke" plače, ker pa mora vsako stvar tako drago plačati in da je še na slabšem, kot je bil n. pr. pred šestimi leti, ko niso bile plače tako visoka. Ko sem mu to omenil, mi je pa rekel, da ga to nič ne briga, kako drago je vse, samo da dobro zasluži, pa je dobro. Kaj pa hočemo potem ker je nekaterim ljudem vseedno, koliko plačajo za svoje življenske potrebščine, samo da dobijo na plačilni dan veliko denarja, pa magari, če tudi vsega takoj porabijo za življenske potrebščine in velikokrat jim je še premalo in se zadolžijo za celih 14 dnij naprej.

Lahko se velepodjetniki trkajo na prsa in pravijo: "Veseli me, o gospod, da si poslal na svet tudi ljudi, ki ne znajo misliti in ki so veseli, da se smejo truditi za koga drugega. Prosim te, o gospod daj obilo porodov v delavskih slojih, da bo še več takih revežev na duhu omejenih, ki bodo garali za moje otroke in otroke mojih otrok. Amen." — **Premogar.**

Benld, Ill. — V pondeljek zjutraj, 2. avgusta t. l. je požar uničil rojaku Štefanu Kuzmuku popolnoma vse: Hišo, katero je kupil še le pred kratkim in za njo plačal dva tisoč dolarjev, vse pohištvo, zgorela je tudi vsa obleka, obveznic posojila svobode za tristo dolarjev in vojnovarčevalnih znamk za sto dolarjev. —

Kako je ogenj nastal, se še neve. —**John Vidmar.** —

Delavski list je sila, s katero računa vaš nasprotnik.

Matere!——Očetje!

Ali želite, da bodo vaše hčere delale v eni najboljših tovarn v mestu, kjer se nudi prilika, da zaslužijo primerno dobro plačo? Hočete li, da bodo pri čistem delu in v prijazi okolici? Če je tako in ako so vaše hčere stare nad 16 let, tedaj pošljite jih v našo tovarno, da se same prepričajo. Delo je pri različnih papirnatih izdelkih, in zelo lahko. Ob sobotah popoldne se ne dela.

Oglasite se pri Miss Murphy,

RAND McNALLY CO.

536 So. Clark St., drugo nadstropje.

CHICAGO, ILL.

Premislite dobro, komu boste izročili denar za pošiljatev v stari kraj ali pa za vožnje listke.

Sedaj živimo v času negotovosti in zlorabe, vsak skuša postati hitro bogat, ne glede na svojega bližnjega. Razni agentje in zakotni bankirji rastejo povsod, kakor gobe po dežju.

V teh časih se stavijo v denarnem prometu nepričakovane zapreke starim izkušenim in premožnim tvrdkam; kako bo pa malim neizkušenim začetnikom mogoče izpolniti svoje neutemeljene obljube, je veliko vprašanje.

Naše denarne pošiljatve se zadnji čas po novi zvezi in na novi način primerno sedanjim razmeram v Evropi dovolj hitro in zanesljivo izplačujejo.

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER,

82 Cortlandt St., New York, N. Y.

Zahvalno pismo iz stare domovine.

Od naših POTNIKOV, kateri so potovali v staro domovino po posredovanju bankirja HENRY C. ZARO.

Cenjeni gospod Zaro!

Sedaj, ko smo srečno prišli domov, smatramo si za našo dolžnost, da Vam pišemo iz svobodne Jugoslavije. Potovali smo lepo, hitro in dobro; povsodi smo bili lepo sprejeti in pričakovani: naši kovčeki so se vozili z nami, ravno tako, kakor ste vi to preskrbeli in nam obljubili; denar smo v Ljubljani po Vašem čeku v redu sprejeli in sicer ne da bi bilo treba plačati kake posebne pristojbine in ne da bi imeli kake posebne neprilike, ko nam je bil denar izplačan po Prvi Hrvatski Štedionici, na katero so se Vaši čeki glasili. Dobili smo prave naše jugoslovanske kolekovane krone, kakor ste nam Vi pred odhodom povedali; nadalje Vam moramo tudi naznaniti, da so naši sorodniki, katerim smo po Vašem posredovanju pošiljali denar, slednjega v popolnem redu in pravočasno sprejeli.

Zato se mi Vam in upravitelju Vašega Jugoslovanskega bančnega oddelka Aleksandru Petroviču najprisrčneje zahvaljujemo glede Vašega dobrega, brzega in poštenega odpremanja nas v stari kraj. O Vašem poštenem in vestnem delovanju smo tako tukaj, kakor tudi še ko smo bili v Ameriki, mnogo slišali in sedaj smo se popolnoma uverili, da je temu v resnici tako.

Vse pogodbe in pooblastila, katera nam je Vaš upravitelj Aleksander Petrović, ki je starokrajski odvetnik, napravil, so tukajšnja sodišča sprejela, tako da je vse v redu in da naši sorodniki niso imeli glede tega nobene neprilike. Z eno besedo, vse je bilo natančno tako, kakor ste Vi nam pisali, še predno smo se podali na pot.

Ker smo po Vašem posredovanju tako udobno potovali in tako hitro prišli do našega končnega cilja in sicer tó vsle le radi Vašega vestnega posredovanja, Vas vsem našim rojakom najtoplejše priporočamo in jim svetujemo, da potujejo le s posredovanjem, kakor tudi pakete in da le potom Vaše posredovalnice izdelujejo pogodbe, prošne, pooblastila, prenose, testamente in vse drugo, ako žele, da bodo imeli vse v najboljšem redu, oziroma tako, kakor je bilo nam postreženo.

Tako toraj naši Jugoslovanski rojaki govore in pišejo o bankirju Zaru in radi tega ne iščite drugod temveč kadar sklenete, da bodete potovali v stari kraj, potem pišite Vašemu Jugoslovanskemu državno-pooblaščenemu bančnemu zavodu

S srčnim pozdravom

Jože Žagar.	Josip Domovič.	Štefan Ivokovič.
Antonija Šuligoj.	Lovrenc Studen.	Franjo Gelič.
Štefan Stojanov.	Josip Sepekov.	Nik. Zlovolič.
Jurij Markovič.	Jurij Kranikovič.	Jos. Rajkov.
Peter Habanek.	Josip Prindelič.	France Surina.
Fran Dobovič.	Stefan Gutman.	Milan Žakič.
Nikolaj Smodejovič.	Marija Tomašević.	Tom. Zavišin.
Mich. Perchovič.	Marija Prakovič.	Janez Gedec.
Luka Graničič.	Jože Šnegal.	Štefan Kralj.
Ivan Vučko.	Štefan Kocanja.	Josip Posavec.
Josip Galič.	Miha Saraničič.	

HENRY C. ZARO

39 Cooper Square, Third Ave. cor. 6th Str.

NEW YORK CITY

Tel. Orchard 7007.

Slovenska Narodna Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODSEK.

Predsednik Vincenc Cainkar, podpredsednik Anton Hrast, Box 140, Canonsburg, Pa., začasni gl. tajnik Math Turk, tajnik bolniškega oddelka Paul Berger, začasni gl. blagajnik Frank S. Tavchar, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK.

John Underwood, predsednik, 408 Hay St., Springfield, Ill., Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio, Jos. Radišek, Box 482, Smithon, Pa., Frank Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODSEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Pleterššek, Box 436, Bridgeville, Pa.
Anton Radišek, Box 73, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad.
Leo Kukar, Box 340, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 15617 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio, Jakob Ambrožič 418 Pierce St., Eveleth, Minn.

Tiskovni odbor.

Vincenc Cainkar, John Underwood in Matt Petrovič.

Združitveni odbor.

PREDSEDNIK: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trčelj, Box 161, Lawrence, Pa.
Joško Oven, 242 Engelwood, Detroit, Mich.
Jos. Skuk, 1101 E. 63. St., Cleveland, Ohio.
Mary Udovič, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jože Zavertnik.

POZOR! — Korespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslove: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J. 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 408 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljajo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse, kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Važna objava

Ameriški konzul v stari domovini dovoljuje sedaj vašim sorodnikom, prijateljem, ali zaročencem, da svobodno lahko pridejo k vam v Ameriko, ako imajo od vas podpisane pripravne listine in plačano pot.

Izdlujem najtočneje in vestno zahtevane spise in potrdila in jih pošiljam v domovino, ter dajem vse nasvete.

Potovalne troške lahko plačate od dóma do Amerike. Ako želite dobiti svojce hitro in gotovo sem, tedaj pišite takoj na naslov:

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Ave., NEW YORK

Pošiljamo svojcem **ČEKE V DOLARJIH** po najnižji ceni!

Poštne, brzojavne pošiljatve, Menjice (drafte) se pošilja samo v NOVIH KRONAH po najnižji dnevni ceni. Potrdila prejemnikov se vračajo hitro. Vprašajte za naše izredne cene!

Popotniki! **Ali ste se že prijavili, Kedaj potujete?**

Direktne parobrodne in vozne listke iz New Yorka v Zagreb, Brod, itd.

Potni list, pregledi in dovoljenje se dobe najhitreje potom mene.

Najceneje in najhitreje

pošiljanje denarja v stari kraj, se obavlja potom čeka (draft).

VSE KAR JE POTREBNO JE TO:

Mi vam pošljemo ček in vi ga sami pošljete naslovljencu, in on pa kadar ta ček dobi, gre enostavno do najbližnje hranilnice, banke in tam dobi denar za ček.

Čeke izdajamo na vse večje banke v Jugoslaviji. Pošiljamo denar tudi potom in brzojavno. Naša cena je vedno najnižja.

Pošiljamo denar tudi v domovino za uloge v hranilnice sla vse za vse hranilnice v Jugoslaviji, ter debimo za vas uložno knjižnico v kratkem času.

Prodajamo parobrodne listke za vse proge. Našim potnikom preskrbimo vse potne listine brezplačno. Vam preskrbimo sorodnike iz starega kraja v Ameriko, ter opravljamo vse notarske posle kot: uradne spise, pooblastila, pogodbe, i t. d.

Pridite osebno, ali pa nam pišete za pojasnila.

NEMETH STATE BANK

JOHN MEMETH, president.

10 E. 22nd St. New York, N. Y.

VABILO NA VESELICO

katero priredi

"Pečlarski klub"

dne 15. avgusta, t. l. na Paul Krpanovi farmi, na Country Club Road, Washington, Pa.

Apeliramo na vse tukajšnje rojake in rojakinje, da se mnogoštevilno udeleže. Imeli bodete mnogo zabave in razvedrila. Za vsestransko točno postrežbo bo skrbel veselični —ODBOR!

Chartiers Creek Coal Comp.

potrebuje še vedno nekaj premogarjev za svoj rudnik Hazel v mestu Canonsburgu, Washington County, Pa., ob železnici Pan Handle. Ta rudnik se nahaja v sredini mesta, ki šteje 15,000 prebivalcev in v katerem so cerkve, šole in prodajalne vseh vrst, kakor tudi polulična železnica do Pittsburgha.

V rudnik vodi hodnik ,torej se ne vozijo vanj iz njega rudarji v košu, premog je 5½ do 6½ čevljev visok, dobra streha in suho. Je nekaj škrlevine kot je povsod v pittsburghškem okraju. Plačamo za skrlevino, ki je nad 12 palcev debela. Stanovanja so le par minut hoda od uhoda. Najemnina je po $7 do $9 na mesec. Stnovanja in hrano se dobi za samce, dokler si sami preskrbe boljše.

UNIJSKI RUDNIK, plačamo za delo s pikom po $1.1164, delo s strojem pa 0.1692 in nakladanje po 0.7706. Mi želimo dobiti le izučene premogarje, ki žele stalno delo. Oglasite se osebno pri:

HAZEL MINE,

CANONSBURG, PA.

NAZNANILO ROJAKOM

v La Salle, Ill., in okolici. Kupil sem gostilno in poslopje od Mr. Matt Kompa, kjer bom nadaljeval s to obrtjo.

Priporočam se vsem Jugoslovanom za obisk moje gostilne. Potniki dobe pri meni pilnočišče; snažne sobe so vedno na razpolago. Točim najboljše vrste raznih pijač, imam dobre smodke, itd. Oglasite se pri meni in se prepričajte. Za točno in dobro postrežbo jamči

VALENTIN CIGOLLE,

1026 — 1st Street, La Salle, Ill.

ŠIFKARTA IZ TRSTA V NEW YORK STANE SAMO $30.00

Najmanjša svota, kar računajo agentje za karto iz Trsta do New Yorka je $88.00. Če hočete dobaviti svojo rodbino ali prijatelje iz starega kraja v Ameriko, obrnite se za pojasnilo in potrebne listine na

MATIJA SKENDER

javni notar za Ameriko in stari kraj.

5227 Butler St., Pittsburgh, Pa.

Prihranil vam bo denar. — On je za narod, narod je za njega.—

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.55 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

Datum v oklepanju n. pr. (Julija 1-20) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ALI NI PREMOGOVNIŠKA INDUSTRIJA ZRELA ZA NACIJONALIZACIJO?

Preudarimo dobro položaj premogovniške industrije od enega leta nazaj, pa se kmalu prepričamo, če ni prišel čas, da kongres zaključi, da se premogovniška industrija nacijonalizira, ker privatni podjetniki niso več zmožni voditi te industrije.

Pred enim letom je draginja tako narasla, da rudarji niso mogli več izhajati z mezdo, ki so jo prejemali. Zahtevali so povišanje mezde za šestdeset odstotkov in šesturni delavnik. Rudarji so povdarjali, da zahtevajo šesturni delavnik v tednu kot garancijo za delo skozi vse leto. Podjetniki so vse zahteve na kratko odklonili. Grozila je stavka rudarjev vprav pred zimo in justični department je posegel v stvar, tako da je stavka končala pod vladnim pritiskom. Takrat so imeli premogovniški podjetniki polna usta, da bodo rudarji delali skozi vse leto.

Ali komaj je prišel april in so se železnice vrnile pod kontrolo privatnih podjetnikov, so omejili delo v premogovnikih. Rudarji niso delali več po osem ur na dan ali štiri in štirideset ur v tednu, ampak njih delavni čas je znašal po osem, šestnajst in kvečjem štiri in dvajset ur v tednu. Rudarji niso zaslužili toliko, da bi lahko preživeli svojo družino. Posebno težko so občutili omejitev dela v rudnikih tisti rudniški delavci, ki prejemajo dnevno mezdo, ker njih mezda ni bila v odstotkih tako povišana kot mezda rudarjev, ki imajo akordno delo. In zopet je nastal nepokoj v rudarski industriji, tako da grozi zopet stavka, ako se to sporno vprašanje ne izravna na zadovoljiv način.

Kaj pa podjetniki? Kako visoki so profiti premogovniških podjetnikov? Ali res ne morejo povišati mezde rudarjem, ki prejemajo dnevno mezdo, ne da bi se povišala cena premogu?

Lewis, predsednik rudarske organizacije, pravi o profitih premogovniških podjetnikov takole: "Ameriško ljudstvo je opustošeno po teh komercijalnih vandalih, ki se opetekajo pod težo svojega plena." Besede predsednika rudarske organizacije o profitih premogovniških podjetnikov so tako jasne, da ne potrebujejo nobene posebne razlage. Nagromadili so take profite, da se jim šibe kolena in se opetekajo pod težo tega profita. Tudi bivši zakladniški tajnik McAdoo je svoječasno povedal, da profiti nekaterih premogovniških podjetnikov znašajo od tisoč do tri tisoč odstotkov od vložene glavnice. Velebizniško časopisje je takrat McAdooju silno zamerilo, da je povedal resnico o profitih na ves glas. Tudi ekonomičar W. Jett Lauck je spregovoril o profitih premogovniških podjetnikov tako jasno besedo, da lahko vsak otrok razume, da so njih profiti izredno visoki.

Rudarji so se izrekli na svoji konvenciji, da so za nacijonalizacijo rudnikov. Tako pravijo tudi delavci in farmarji, za nacijonalizacijo rudnikov so sploh vsi pametni ljudje, ki ne pripadajo k profitarskemu krožku. Rudarji so prepričani, da se bo z njimi ravnalo bolj pravično, če bodo rudniki nacijonalizirani. Ljudstvo je zopet prepričano, da ne bo plačevalo oderuških cen za premog, če se izvede nacijonalizacija rudnikov.

Proti nacijonalizaciji rudnikov so le premogovniški podjetniki, ker vedo, da ne bodo mogli več odirati ljudstva z visokimi cenami, rudarjev pa ne izkoriščati z nizkimi mezdami in neugodnimi delavnimi razmerami, če se rudniki nacijonalizirajo. Proti nacijonalizaciji rudnikov so železniški podjetniki, bankirji, razni drugi podjetniki, ker se boje, če se nacijonalizirajo rudniki, da pridejo na vrsto kmalu tudi druge industrije.

Čas za nacijonalizacijo je torej ugoden in če bodoči kongres sklene, da se nacijonalizirajo premogovniki, bo le to izvršil, kar želi pretežna večina ameriškega ljudstva. In če se bo bodoči kongres oziral na željo večine ameriškega ljudstva, bo zaključil nacijonalizacijo premogovnikov, čeprav protestirajo proti nji premogovniški podjetniki in vsi njihovi profitarski prijatelji.

Tri leta ječe.

Zakaj? Tri leta ječe, ker je belokrajinski kmet izrekel par nepremišljenih besed. Tri leta ječe, ker je belokranjski kmet izrekel, da je kralj Peter neumen. Tri leta ječe, ker je belokranjski kmet dejal, da je kralj tuje države neumen, kajti Jugoslavija še ni kraljevina, pa Peter tudi ne njen kralj. Tri leta ječe, ker je belokranjski kmet viknil, da je neki drug človek, neumen, ki je prišel po istem načinu na ta svet, kot kmet in bo moral ravno tako umreti kot kmet. Tri leta ječe, da klerikalci prikrijejo svojo umazano habsburško propagando!

Ponižni hlapci v starem Bizancu skrite se! V lakajstvu in pasji ponižnosti so vas prekosili klerikalni sodniki v Sloveniji. Bizanec je bil na glasu, da je bil gnezdo petoliznikov, lakajev, tihotapčev in "štreberjev". In te nekdanje ponižnike so zdaj prekosili slovenski klerikalci v starem kraju v vseh "čednostih", po katerih se vse sebične hlapčevske duše ločijo od drugih ljudi, ki se zavedajo človeškega dostojanstva.

Slovenski klerikalci so pod svojo zaščito vzeli srbskega kralja, ko še ni bil kralj Jugoslavije in ne dovolijo, da ga kdo žali. Kdo ve, če slovenski klerikalci, ki zdaj navidezno kažejo, da so za srbskega kralja, ne vzamejo v svojo zaščito kmalu spodenega Korla in vso njegovo habsburško žlahto in prisodijo vsakemu šest let ječe, ki se drzne reči, da je habsburški Korel neumen. Mogoče je vse. S to propagando so že začeli, da postavijo habsburškega Korla med tiste ljudi, katerim ne sme navaden in pošten slovenski kmet reči, da so neumni. Po vsej slovenski zemlji gre propaganda, zanešena po klerikalnih agitatorjih, da habsburški Korel ni zakrivil svetovne vojne, ampak kriv vsega je Franc Jožef, alias Prohaska. Vmes pa lepo pojejo klerikalni ptički, da je bilo v stari avtokratični Avstriji bolje, kot v sedanji Jugoslaviji.

Tri leta ječe! Ej, zakaj pa? Belokrajinskemu kmetu so prisodili tri leta ječe, da z javnim izkazovanjem pasje ponižnosti do Karadžorževičev dokažejo, da tajno ne agitirajo za habskurškega Korla! Take so klerikalne poteze!

Slovenskim klerikalcem je še vedno pri srcu le Habsburžan, kajti če pride slovensko ljudstvo zopet pod jarem Habsburžana, bo farška bisaga zopet polna vsega, kakor pred svetovno vojno. Sicer se tudi zdaj farški bisagi ne godi slabo, kajti še noben klošterski kozel dozdaj ni umrl gladu, pa tudi nobeni nuni se ni bilo treba preseliti na oni boljši svet, ker ni ni bila za bisago, kot je bilo dokler je habsburška avtokracije tlačila slovensko ljudstvo.

In tako zdaj klerikalni sodniki v Sloveniji maščujejo nad kmeti in delavci, če zinejo kakšno nepremišljeno besedo, ker so se udeležili revolucije in pognali habsburškega Korla s prestola.

Najprvo so slovenski klerikalci nastopili v ulogi gorečih republikancev. Zdaj nastopajo kot najponižnejši hlapci Karadžorževičev, ali njih cilj je vedno eden: Spraviti Slovence zopet nazaj pod habsburško avtokracijo!

LEPA IN PAMETNA BESEDA NAJDE LEPO MESTO.

Pendleton, Ore. — Pred okrajno ječo okraja Umatilla se je zbrala številna množica, da linča šerifove morilce. V usodepolnem trenotku je stopil brat umorjenega šerifa pred ljudsko množico, in dejal, da bi njegov brat obsodil vsako nasilno dejanje. Te preudarne besede so spametovale ljudsko množico, ki je hrepenela po maščevanju, da se je razšla.

SMRT JE NASTOPILA PO OSEMMESEČNEM SPANJU.

Scranton, Pa. — Mrs. Ana Lynott je spala skoraj osem mesecev, predenj je nastopila njena smrt.

DRUŽINSKA DRAMA.

Marion, Ind. — 55-letni William Gossett je oddal dva strela na svojo ženo, na kar je obrnil samokres proti sebi in sprožil. Oba se zdaj nahajata v bolnišnici težko ranjena. Njegova soproga je dobila nedavno zakonsko ločitev. Gossett je vstopil v njeno stanovanje malo pred polnočjo. Žena je že ležala na postelji, ko je dvakrat ustrelil na njo.

Ruska revolucija.

Maksim Gorki.

Prejel sem več pisem od raznih oseb. Vsa pisma so pisana v tonu smrtne groze. Zdi se mi, da oni, ki so jih pisali, so doživeli težke čase; njih srca trpe in njihove noči so brez spanja.

'Kam je prišlo naše dobro rusko ljudstvo? Zakaj se je tako hitro spremenilo v divje zveri, ki jih žeja po krvi?'

Tako mi piše dama in njeno pismo diši po parfumu.

'Kristus je pozabljen in njegovi nauki so pogaženi", piše grof P.

"Kam je izginil veliki nauk o ljubezni do bližnjega in kje je danes svetost cerkve in vere?' vprašuje K. Brujtam iz Tambova.

Nekateri psujejo in preklinjajo, drugi zdihujejo in tožijo. Vsi so razburjeni, propadeni in polni strahu vsled sedanje tragične, velike dobe.

Ker mi ni mogoče, da bi odgovoril vsakemu posebej, hočem odgovoriti vsem skupaj in javno.

Dragi gospodje in gospe!

Dan plačila za vašo kriminalno indiferentnost napram ljudstvu je prišel. Vse to, kar se vam zdaj godi, vse to, kar trpite, zaslužite v polni meri in jaz vam rečem le toliko:

Naj vas grozote življenja, ki ste jih sami ustvarili, še bolj mučijo! Naj vaša srca trpe še večje bolečine! Naj vam solze preganjajo spanje! Naj burja srda in krutosti divja nad našo domovino in vas pokonča v plamenu!

Zaslužili ste to. Res je, da trpite, ali morda se zgodi, da plamen revolucije očisti vaše duše, na katere niste nikdar dosti mislili; mogoče se izžge iz vaših duš vse, kar je hudobnega, in ostane trohica poštenosti. Vaše duše so polne surovosti, laži, koprnenja po gospodarstvu in nizkih inštinktov.

Drage gospe! Radi bi znale, kam je prišlo naše ljudstvo. Ali ne veste? Ljudstvo je enostavno izgubilo potrpežljivost. Ljudstvo je dolgo, predolgo molčalo. Trpelo je nasilje brez pritoževanja dolgo, predolgo časa. Nosilo je težo tiranov na svojih servilnih hrbtih, in ko je prišel trenotek, da je ni moglo več nositi, je vrglo težo od sebe.

Zakaj se jezite, gospa? Med nama rečeno, kaj naj ljudstvo stori kot da se pozverini? Kaj ste storili za ljudstvo, da morete pričakovati drugačnih rezultatov? Ali ste kdaj učili naše ljudi kaj dobrega? Ste li kdaj zasejali v njihove duše seme čednosti?

Živeli ste ob njihovem delu in jemali ste jim zadnjo skorjico kruha, ne da bi se zavedali, da je to zločin. Živeli ste, ne da bi se kdaj brigali, ob čem sploh živite; nikdar niste vprašali, kdo je tista sila, ki vas redi. Z bliščem vaše svile in baržuna ste paradirali pred siromaki in še lepo se vam je zdelo, če so se jezili. Ko ste poleti bivali v svojih gradovih na deželi, ste gledali na kmete v bližini z zaničevanjem in posmehovanjem, kakor da so pleme nižje vrste.

Toda kmetje so razumeli. Naši mužiki so dobre nature in so pustili, da ste jih suvali kot pse, ali oni so vse videli, občutili in si zapomnili. Imeli ste v gradovih sijajne pojedine, pri katerih se kmetje — sodrga ste jim rekli — niso smeli prikazati. In hoteli ste, da vam morajo kmetje biti hvaležni za to! Vaše pesmi, vaša godba ni mogla razveseliti lačnega ljudstva. Vaša frivolnost, pomešana z zasmehovanjem mužika, ni mogla v duši ljudstva vzgojiti spoštovanje do vas. Kaj ste storili za kmeta? Ali ste se kdaj potrudili, da ga izobrazite in povzdignite duševno, kulturno? Ne, rajši ste gledali, da ostane kmet še bolj zabit in vražarski.

In zdaj hočete, da naj bo moder? O, vi niste nikdar mislili, da se vam kdaj zgodi kaj takega. Mužik je bil v vaših očeh neke vrste živina. Ko ste govorili z njim, ste se vedli, kot da govorite z divjakom; niti toliko se niste hoteli pobigati, da bi ga smatrali za človeško bitje. Zakaj se zdaj čudite, da je postal divja zver?

Gospa! V Vašem vprašanju se izraža velika ignoranca glede življenskih razmer in hinavščina zločinca, ki se zaveda krivde, pa je noče priznati javno. Vi veste, da bi se bili lahko poučili, kako živi mužik. Znati morate tudi, da človeško bitje, ki je tepeno, se mora prejalislej maščevati; človek, nad katerim ni bilo nikdar usmiljenja, tudi ne pozna usmiljenja nad nikomur. To je jasno. Še več: mora biti tako!

Kako morete pričakovati usmiljenja v srcih, v katerih ste sami zasejali seme sovraštva? Gospa! Dobri ruski ljudje v Kijevu so vrgli skozi okno znanega tovarnarja Brodskega. Njegova governanta je bila tudi vržena skozi okno — ampak drobnemu kanarčku v kletki se ni zgodilo nič žalega. Razmišljajte malo o tem dogodku. Majhna ptičica je izzvala usmiljenje v razjarjenih ljudeh v momentu, ko so metali druge ljudi skozi okno. To dokazuje, da je bilo tudi v pogaženih srcih še usmiljenje do bitja, katero zasluži usmiljenje, medtem ko ga ni bilo za ljudi, ki ga ne zaslužijo. V tem leži vsa strahota in tragedija.

Gospa! Ali ste še prepričani, da imate pravico zahtevati, da se z vami postopa človeško, dočim ste vi vse svoje življenje postopali nečloveško s priprostimi ljudmi, katerih niste smatrali za ljudi? Vi pišete pisma; izobražena ste. Morda se čitala knjige, v katerih je opisano življenje kmeta. Kaj pričakujete od njega, ko veste, kako je živel, in vesel, da niste ganila z mezincem, da bi mu olajšala mukotrpno življenje? Zdaj se Vam godi slabo in pišite s stresečo roko meni — možu, o katerem veste, da vam ne more pomagati. Ne! Ne morem vam pomagati. Tako je na svetu.

V deželi, kjer so bili ljudje tepeni z bičem in knuto, v deželi, kjer so ljudem lomili ude v zabavo, v deželi, kjer tiranstvo ni poznalo meje in kjer je bilo nasilje tako veliko, da človek ne more misliti nanj brez groze in sramote — v tej deželi ne najdete danes sočutja. Ljudje, ki so zrasli med agonijo pekla, pod udarci s palicami, pesti in knute, ne morejo imeti mehkega srca. Ljudje, ki so jih žandarji rabili za tnala, rabijo danes druge za tnala. V deželi, kjer je stoletja vladala neenakost in krivica, je zelo težko čez noč vstoličiti pravico.

Od človeka, ki ni nikdar videl pravice, ne moremo zahtevati, da mora biti pravičen. Vse je jasno na tem svetu, v katerem ste, gospa in vaša visoka družba, gledali nasilje celo brez protesta. Današnji ljudje občutijo udarec bolj ostro, kot ga je občutil pred petdesetimi leti hlapec vašega očeta.

Ljudje so se razvili in v procesu razvoja so dobili spoštovanje do sebe; spoznali so, da ljudje kakor vi vsi. A kljub temu ste jih smatrali za sužnje in gledali nanje kot na živali.

Gospa! Ne zahtevajte od ljudi tega, česar jim Vi niste hotela dati. Nimate pravice zahtevati usmiljenja od ljudstva. Ljudstvo je bilo tlačeno. Ko sta pa carizem in kapitalizem povzročila revolucijo v deželi, so vstale vse temne sile ljudstva, ki ste jih sami pripravili. Vse, kar je bilo pokopano že stoletja, se je dvignilo in osveta igra svojo strašno dramo na vseh straneh.

Ali naša domovina ima v sebi drugo silo, svetlo moč, ki jo je užgala velika misel, inspirirana od gorkih sanj pravičnosti, svobode in lepote — — — toda, gospa, zakaj bi Vam pravil o lepoti in veličini morja, ko vem, da nimate oči, da bi videla lepoto in veličino?. . .

DEBS RAJŠE OSTANE V JEČI, ČE NISO POMILOŠČENJA DELEŽNI VSI.

Washington, D. C. — Eugene Debs, predsedniški kandidat socialistične stranke, je pisal svojim prijateljem, ki se trudijo, da izposlujejo zanj pomiloščenje, da ostane rajše v ječi, dokler se njegovi drugi sodrugi smatrajo za hudodelce. V pismu na mrs. Lucy Robins se sicer zahvaljuje za prizadevanje zaradi njegovega pomiloščenja, toda odločno izjavlja, da ne želi, da se prizadevajo le zanj, kajti njegovo mesto je v ječi, dokler so njegovi sodrugi v nji.

VOJAK USTRELJEN, KO JE ŠEL PO MELONE V TUJ VRT.

Columbus, Ga. — Farmar H. F. Sims je ustrelil vojaka George Meliteha, ker je prišel na njegov vrt po melone, ne da bi vprašal za dovoljenje. Farmar se je poslužil lovske puške in vojaka je zadelo osem in štirideset svinčenih zrn. Farmaja so aretirali.

METEORITI.

Ljubezenski nasveti po gotovih cenah.

(To ni oglas).

Dobre informacije in navodila, kako je treba ljubiti dekleta in žene, daje firma Kazimir & Co. Cene se ravnajo po slučajih. Firma ima dobro, večletno izkušnjo. V slučaju, da se dekle — svetišče božje! — ne zmeni za fanta, se denar ne povrne.

• • •

Lojze Pirc ima brata, ki je milijonar. Piše se Edward J. Pearce (Pirc).

• • •

Jeza v Clevelandu je strašna. Saj se ni čuditi. Etbin Kristan ni vprašal Lojzeta za dovoljenje, če sme iti v stari kraj. In Lojze, visoki komisar, diplomat, superpatrijot, politična sila, da je ni take! Velikaš je bil trdno uverjen, da brez njegovega dovoljenja ne pojde Kristan nikdar v Jugoslavijo. In zdaj? Gosh! Kristan je odpotoval, ne da bi se zglasil pri Pircu za potni list.

• • •

"Kdor pozna zgodovino ameriških Slovencev od leta 1914 tako dobro kot mi . . ."—Pirčev Lojze.

O, yes, yes! Posebno tisto poglavje zgodovine, ki se peča s klečeplaznim ovaduštvom in lažnjivim denuncijanstvom! To poglavje zgodovine ameriških Slovencev je najbolj bliščeče — na sramoto vseh poštenih Slovencev.

• • •

Zdaj gre nova žrtev! Tako bi vzkliknil usmiljeni človek, ako je res, da se Rumunija pripravlja na vojno z Rusijo.

• • •

Ali nismo vedeli? Čim bolj se sodrug Kristan oddaljuje od Amerike na svojem morskem potu, tem večji so "zločini," s katerimi ga obkladajo jugoslovanski kraljevaši v Ameriki. Prihodnji teden, ko bo Kristan že na slovenskih tleh, stavimo nekaj, da ga bodo obtožili umora in ropa. Le naprej, junaki!

• • •

Voditelji "medcerkvenega gibanja", ki so lopnili po jeklarskem trustu, se bodo bridko kesali. Od kod pride denar za verski business?

• • •

Vodja demokracije.

Resni časi so! Čudne reči se gogode! Kar je bilo včeraj nemogoče, je danes več kot mogoče. Skratka: Prav nič se ni treba čuditi, ako jutri sporoče časopisi, da je liga narodov imenovala generala Ludendorfa vrhovnim poveljnikom mednarodne armade združenih demokracij! Hun gor ali Hun dol, glavno je, da zna svoj morilski posel.

• • •

Padec ruske sovjetske vlade, ki je bil napovedan pred dvema tednoma za danes, je odložen zopet za dva tedna zaradi vremena — in drugih stvari.

• • •

O, da! Vse je po starem . . . Nič se ne spreminja . . . Kakor je bilo tako bo . . . Še celo Lloyd George vodi konja k vodi in prisilil ga bo, da se pošteno napije. Tako je bilo vedno. Če je kdo silil konja piti . . . je konj gotovo pil . . .

• • •

Baš tako je!

Mogočni Neron se ziblje na svojem razkošnem sedežu. Pred njega stopi kurir in se prikloni do tal. Cesar mahne z roko in reče: "Poročaj nam, ali je revolucija zadušena?"

Kurir poroča: "Bogovi so blagoslovili vaše legije in zato so zmagale. Barbarski krščanski puntarji so poraženi, pobiti in deloma ujeti. Ujetnike pripeljejo v Rim in bogovi se bodo zabavali, ko izpustimo leve in tigre nad nje v amfiteatru."

Neron se nasmene in reče: "Bravo! Kaj vendar mislijo barbarski kristjani? Kaj sanjajo? Ali mislijo, da bodo s svojimi revolucionarnimi nauki o ljubezni do bližnjega in o razdelitvi imetja med uboge porušili našo veliko zapadno civilizacijo, ki stoji od vekomaj in bo stala do vekomaj? Ha, črvički! Moje legije jih pomandrajo v prah in v par mesecih ne bo več sluha ne duha o krščanstvu in krščanskem komunizmu."

Tako se je zgodilo. Mogočni Rim je pomandral krščansko revolucijo v prah, zapadna civilizacija je bila rešena in še danes vladajo Neronovi nasledniki svet in vladali ga bodo na veke vekov.

Hej, Miha! Po čem so mehke tepke?

K. T. B.

Gospodarski pregled Jugoslavije.

Dr. Ivan Černe v Ljubljani; napisano posebej za 'Prosveto.'

Predvsem hočem pisati o splošnih gospodarskih prilikah, ki zadevajo promet, prehrano, industrijo, uradništvo in delavstvo, kmetijstvo ter trgovino z ozirom na stanje teh panog gospodarstva od prevrata sem t. j. oktobra 1918 dalje in z upoštevanjem razmer teh vrst gospodarstva tekom vojne, v kolikor bi bilo to potrebno za razumevanje današnjega položaja.

Najvažnejši inštrument gospodarstva je promet, pod katerim moramo razumeti delovanje železnic, parobrodstva, pošte, brzojava in telefona. Tekom vojne je bilo delovanje vseh teh omejeno z ozirom na zunanji vpliv, ter se je po prevratu vsaj vsled delnega zmanjšanja zunanjih ovir promet z zunanjim svetom zopet vzpostavil. To pa samo deloma, ker danes n. pr. z Ameriko še nimamo direktnega denarnega prometa, niti niso naša pristanišča še prosta, da bi moglo parobrodstvo nas vezati nemoteno s tujino. Edino pristanišče, ki sedaj že pride v poštev je Dubrovnik, dočim je Reka vsled postopanja Italije in njenega eksponenta oziroma še bolje rečeno mandata D'Annunzia, za nas zaprta. Reka je naše najboljše in največje pristanišče za Trstom, na katerega pa Jugoslavija ob današnjih političnih razmerah ne more še v doglednem času računati. Kar pride sedaj blaga za Jugoslavijo, gre večinoma preko Trsta, kjer moramo vedno prositi pomoči Čehoslovaško, da dobimo blago v deželo, ker nam Italijani delajo vedno ovire. To so Amerikanci iskušali že sami ob svojih pošiljatvah, ko je čehoslovaški konzul imel dovolj posla z Italijani, da je spravil amerikanske pošiljatve do naše meje.

V notranjosti služijo danes železnice dokaj redno svojemu namenu tako, da je promet kolikortoliko skoro normalen. Bilo je pač več štrajkov železničarjev že po prevratu, med katerimi se je zadnjemu poizkusilo dati politični značaj. Posledice vseh štrajkov so bile zvišanje plač delavstva in uradništva, katerim zopet odgovarja zvišanje cen tovornih in osebnih tarifov, tako da je danes nasproti mirovnim cenam tekom vojne, povišek povprečno 6 do 5 kraten. Podobno je s poštnimi, telefonskimi in brzojavnimi tarifi, kakor tudi s poštno, telefonsko in brzojavno službo. V celi Jugoslaviji veljajo danes iste tarife, ter se plača sedaj za navadno pismo v tujezemstvu 1 krona, dočim je bilo oktobra 1918 še 15 vinarjev. Pri telefonih in brzojavih je pa cena istotako 6 do 5 krat višja, kakor ob prevratu. Delovanje vseh teh prometnih sredstev je kolikortoliko zadovoljivo in moramo isto smatrati z ozirom na razmere, ki jih opažamo v sosednjih državah, za dokaj povoljno.

Najvažnejši del gospodarstva, po katerem je meriti vse drugo, je prehrana, ki je med vsemi državami, ki so nastale iz bivše monarhije, najboljša. Nasproti mirovnim cenam so sedanje cene visoke, tako, da bi jih mogli označiti povprečno za 20 do 30 in tudi 40 krat višje, kakor so bile pa v miru oziroma še tekom vojne, Kot vzgled naj navedem za Ljubljano samo dva primera: mleko, za katero se je plačevalo v miru 20 do 25 vinarjev, stane sedaj 6 do 9 K, in žemlje, ki so preje veljale 4 vinarje, stanejo danes 50 do 80 vinarjev; istotako je z raznimi drugimi potrebščinami za prehrano, tako da je na bazi visokih cen prehrane kakor tudi industrijskih potrebščin stabilizirana draginja. Glede industrijskih potrebščin, ki sem jih ravnokar omenil, pripomnim, da smo glede istih večinoma navezani na uvoz, ter so cene n. pr. manufakturnemu blagu poskočile po prevratu tudi preko 50 kratne višine. Nasproti mirovnim cenam je povišek za več kakor 100 kraten tako, da n. pr. danes stane fino sukno, ki se je dobilo v mirovni dobi za 8, 10 do 20 kron, sedaj 500, 800 do 1000 kron meter. Podobno je s črevlji, ki so bili v miru srednje kvalitete 8, 12 do 20 kron ter stanejo danes 300, 600 in 1200 kron. Cene pričenjajo sedaj nekoljko padati, vendar pa je to padanje za enkrat samo na papirju in ga konsument na svojo žalost še ne občuti. Z draginjo izdelkov rastejo tudi ene obleke, tako, da danes stane srednja obleka 2500 do 4000.—, medtem, ko stanejo finejše ženske obleke 6000 do 10.000 kron.

Z ozirom na to draginjo je tudi položaj uradništva in delavstva podan. Plače so iz mirovnih časov poskočile na 10 kratne, tako, da se danes računajo plače povprečnega uradništva na leto s 30 do 50.000. — kron katere so bile v mirnem času le 3 do 6 ali 7 tisoč kron. Precejšnjo razliko med uradništvom in delavstvom opazimo danes v pogledu plač tako, da je inteligenca v primeri z delavstvom dokaj slabše napredovala, kakor pa delavstvo, ker je isto s svojimi organizacijami vedno sililo na zvišanje mezd, kar uradništvo ni delalo.

Tako imamo danes v Jugoslaviji — kar pa, kakor poročajo iz drugih držav, ni posebnost Jugoslavije — obrate, v katerih imajo navadni delavci, oziroma nekoliko boljše kvalificirani, višje prejemke, kakor pa ravnatelji podjetij. To izvira iz številnih draginjskih doklad za ženo in otroke, kar je pač v upoštevanju gornjih številk za najpotrebnejše prehranjbene potrebščine razumljivo. Uradništvo, kakor tudi po večini delavstvo, se zaveda svojih dolžnosti do države in jih vrši dostikrat s požrtvovalnostjo, tako, da moramo reči, da je v osobju državnega aparata upravičeno upanje, da bodo ob izpremembi razmer, ki danes povzročajo še nevzdržno draginjo in tudi ob konsolidaciji političnih odnošajev, razmere v Jugoslaviji vedno boljše in tudi njena pozicija nasproti drugim državam ugodnejša.

Kmetijstvo , ki tvori v sedanji Jugoslaviji precejšnji del prebivalstva, je v vojni navidezno pridobilo. Vsled vedno zvišujočih se cen prihranitvenih sredstev so kmetski posestniki prejeli dokaj denarja na roke tako, da so lahko svoja posestva razdolžili in precejšnje svote lahko dali na stran za kasnejši čas. Cene teh prehranbenih pridelkov so že tekom vojne prišle precej visoko, po prevratu pa so nekaterim vrstam rapidno skakale, a ž njimi vred tudi cene industrijskih izdelkov. Tako je draženje jednega predmeta povzročalo drugo, da se je iz tega razvil lov za vedno višjimi cenami ter je sedaj tudi kmetski stan pričel občutno čutiti draginjo, katero je pa kolikor toliko tudi povzročil sam z vedno višjimi cenami svojih produktov. Za kmetijstvo v Sloveniji bodo prišli, kakor vse kaže, hudi časi, tako, da bode marsikdo posestvo, ki danes še redi svojega lastnika moralo propasti in njegov lastnik skrbeti za svojo eksistenco drugod. Najbrže bodemo v tem pogledu navezani na industrializacijo dežele, za kar so dani najboljši predpogoji potom izrabe številnih vodnih sil in pa za kar je prirodna inteligenca slovenskega ljudstva posebno pripravna. Prihodnja desetletja bodo pokazala, v koliko so današnji zaključki pravilni.

Prihajam k važnemu poglavju trgovine in obrti. Trgovina je pričetkom vojne vsled težkih razmer, skoro da popolnoma odpovedala. Producenti sami so vsled oviranega prometa in padanja cen denarju, kakortudi vsled velikega povpraševanja po njih produktih, opustili ponudbe svojih produktov, ter so raje čakali, da so kupci prišli do njih in da so le-ti sami kupljeno blago razpečavali. Med producenti in konsumente se je vrinila ilegitimna trgovina, verižništvo je pričelo cvesti in je gnalo cene vsakemu blagu kvišku. Pričel se je lov za blagom, ki se šele sedaj zmanjšuje vsled nastajajoče konkurence in zopetnega uveljavljenja legitimne trgovine. Ponudba producentov na trgu se je zopet pojavila in njena konkurenca mora verižništvo uničiti. Z nesolidno trgovino, ki so jo ravno povzročale neurejene razmere v prometu in v vsem gospodarstvu, je draginja narasla na sedanjo višino, ki je docela nevzdržna in ki mora pripeljati do katastrof, katerim bi najbrže niti ne bila kos kaka druga starejša država, ter je vsledtega prava sreča, da letošnja žetev kaže tako dobro, da bode draginja vsled tega sama posebi morala izginiti. Na račun te žetve je pisati že izdatno poboljšanje naše valute, ki se opaža nasproti vsem drugim, ter navedem samo za vzgled ameriški dolar, ki je bil še pred 3 meseci pričetkom maja 150 K a je danes (dne 11. julija) 60 K.

O važnem vprašanju valute, denarnih zavodov in ureditvi drugih za gospodarstvo važnih zadev hočem izpregovoriti prihodnjič.

Iz Londonu v Pariz v eroplanu.

Pred nekaj meseci je bilo poročano, da je neka družba pričela z rednim prometom med Londonom in Parizom z eroplani. Potovanje z eroplanom je bolj udobno kot pa s parnikom ali po železnici, kar se mora posneti iz opisov potnikov, ki so se poslužili eroplana. Nek potnik opisuje to potovanje sledeče:

Ko sem prišel v pisarno družbe, ki je vzdrževala redni osebni promet z eroplani med Londonom in Parizom, ter vprašal za vozni listek, mi je neki uradnik te družbe peljal v čakalnico, kjer je bila že dolga vrsta potnikov, ki so bili namenjeni potovati v Pariz in čakali na vozne listke. Bil sem zadnji v dolgi vrsti potnikov, ki so se drenjali pri blagajniškem oknu. Ko sem prišel jaz na vrsto, mi je prodajalec voznih listkov rekel, da edini prostor v letalu, ki je še na razpolago, je v prednjem delu letala. Toda, ker sem hotel na vsak način poleteti črez angleški kanal s tem eroplanom, sem vzel ta prostor, akoravno je bil takorekoč najslabši. Uradnik, ki mi je prodal vozni listek, mi je še omenil, da vsa moja prtljaga ne sme presegati 30 funtov. Za prtljago in za mojo osebo sem plačal 12 funtov šterlingov 'pristojbine', da me eroplan ponese iz Londona v Pariz.—

Dan pred odhodom sem dobil pismo in v njem nek rumen listek, na katerem je bilo zapisano, da pride po me avtomobil, s katerim se bom peljal do eroplana. Tako je bilo vse pripravljeno za odhod. Sploh nisem imel nikakih sitnosti: ne priprav z velikimi kovčegi, ne iskanjem izvoščeka, ki naj spelje kovčege na kolodvor, ne pripravljati jedila za dolgo vožnjo in ne skrbi, da zamudim vlak. Tri četrt na dvanajst se ustavi pred mojim stanovanjem velik avtomobil in voznik me pozove, da naj vstopim, da je čas za odhod.

Opoldne smo dospeli na 'postajo'. Strojniki so še enkrat natančno preiskali vsak del letala, ako je vse v redu, preizkušali žice, ki so bile razpete med perutnicami in dajali znamenje z roko, kajti stroj je delal tak vrišč, da ni bilo čuti nikakega glasu. Ko sem se pripeljal na prostor, je takoj pristopil postrežček in odnesel prtljago v letalo. Colninski uradnik je bil tudi navzoč, toda ni me nadlegoval z nepotrebnimi vprašanji, kot se to navadno dogaja v pristaniščih. Rekel je samo, da misli, da nimam nikakega kontrabanta pri sebi. Nihče me ni vprašal za kak potni list. Postrežček je prislonil lestvico iz aluminija k vratom moje sobice v prednjem delu letala. Pred odhodom letala sem še enkrat stisnil roko mojim prijateljem v pozdrav in voznik letala je vstopil v svojo sobico, in pripravil letalo za polet. Ko je stroj pričel delovati in letalo pričelo premikati, se mi je dozdevalo, kot da bi me nekaka neznana sila vzdigovala v neizmerno ozračje.

Gledal sem na spodaj ležeče zemljo skozi okence in osebe, ki so me prišle spremiti, so vedno bolj izginjale izpred oči, poslopja postajala vedno manjša in manjša in naposled je bilo videti le male pikice. Čim višje smo se dvigali, tem neznatnejši so bili predmeti na zemlji. Slednjič je bilo videti, kot da bi bila cela okolica, katero smo videli iz letala, pokrita s samimi hišami.

Dvajset minut pozneje smo opazili daleč pred nami neko svetlorujavo progo — angleški kanal. Pod nami smo opazili male skupine poslopij, morda mesta, med katerimi so se vile ceste in lepo razdeljene kmetije z belimi hišicami. Na cestah smo opazili male premikajoče se predmete, morda vozove, avtomobile ali pa osebe.

Obrnil sem se od okna in hotel vstati. Toda zopet me je neka neznana sila potisnila nazaj na sedež. Letalo se je pričelo zopet dvigati. Ozrl sem se naokrog hotč najti kak jermen, za katerega bi se oprijel in se postavil na noge. Toda opazil nisem nikakega jermena, pač pa suknjo iz kožuhovine ,kakoršno rabijo letalci in rešilne jopiče. Ker sem se bal, da bi se mogoče pripetila kaka nesreča sem nervozno zagrabil rešilni jopič in trdo prijel za kljuko dežnika, katerega sem vzel s seboj. Čemu sem vendar prinesel s seboj dežnik na eroplan, sem se čudil in vpraševal. Sam sebi sem se smejal, ko sem pomislil, na letalu z dežnikom. Ko sem se ponovno ozrl skozi okno sem opazil okrog in okrog goste oblake.

Stroj je ropotal kot kak tiskalni stroj v veliki tiskarni. Žice napete med perutnicama so se tresle kot strune na kitari, ako se na nje udarja .

Ozrl sem se na zemljo, na kateri pa ni bilo mogoče razločevati nobenih predmetov več. Eroplan se je še vedno dvigal in dvigal. Ko sem se ravno komodno vsedel in se prepustil brezskrbnemu počitku, se je vse letalo naenkrat zelo močno pretreslo. Prihrumel je nasprotni veter in nekoliko zanesel letalo na desno. Gosti oblaki so se valili ob desni in levi. Vsled tega se je eroplan spustil nekoliko nižje pod oblake, da smo bili izven vetra.

Ko smo bili zopet v jasnem ozračju, vstopi skozi ozko odprtino v mojo sobico strojnik in me povabi, da naj grem z njim k vozniku, da mi bo pojasnjeval 'razgled.'' Zlezel sem skozi ozko odprtino in se podal k vozniku, ki mi je odkazal sedež poleg sebe.

Ko sem se vsedel mi je rekel, da naj vzamem klobuk raz glave, sicer mi ga bo veter odnesel. — Nato mi je pričel pojasnjevati, da smo sedaj dva tisoč čevljev visoko in da plujemo s hitrico 80 milj v uri in hitrica vetra, ki pluje z nami je dvajset milj na uro. Opozoril me je tudi na strojnika, ki je plezal po zadnjem delu letala in popravljal žice. Čudil sem se drznosti strojnika, ki je plezal varno po letalu kot kaka veverica. Ko je bil gotov, je prisedel k nam. Pod nami se je razprostiral angleški kanal in opaziti je bilo pristanišča in ladje, ki so plule po morju. Dozdevale so se nam kot male lupinice. V treh minutah je izginilo pristanišče in ladje iz vidika. Bili smo nad morjem, ki se je zrcalilo pod nami, kot kako zrcalo. Opaziti ni bilo nobenega najmanjšega valčka.

Postajalo je vedno bolj mrzlo. Zavil sem se še tesneje v svojo suknjo. Iz daljave je bilo že opaziti francosko obrežje in ob eni in 40 minut popoldne smo pluli nad mestom Bolougne. V pristanišču je bilo opaziti veliko število bojnih ladij, ki so bile zasidrane v luki. Ob obrežju je bilo opaziti več kopališč in v morju mala človeška bitja, ki so se kopala. Naš stroj je še vedno ropotal in odrival zrak pred seboj. Voznik je naravnal letalo v ravno črto proti Parizu. Na naši desni je bil kanal, na levi peščena pokrajina, katere slika je bila zelo nasprotna oni Anglije.

Ob drugi uri in 40 minut smo že opazili Eifelov stolp, pet minut pozneje sem opazil neko svitlo črto, bila je reka Saine. Bili smo v višini 2500 čevljev in sedaj se je pa eroplan spustil pet sto čevljev nižje, da smo imeli boljši razgled na pokrajino ležečo pod nami.

Podal sem se zopet v svojo sobico in nekaj minut kasneje se je letalo spustilo elegantno proti zemlji in mirno obstalo. Postrežčki, ki so čakali na prihod tega eroplana so takoj prislonili lestvico in potniki smo zapustili letalo. Avtomobili so bili že pripravljeni. Ko je colninski uradnik pritisnil svoj pečat oziroma prilepil listek, da je prtljaga colnine prosta, sem se vsedel v avtomobil in par minut kasneje sem bil že v hotelu.

Svoje stanovanje v Londonu sem zapustil ob tričetrt na dvanajst in ob tretji uri in petnajst minut popoldne sem se že krepčal s čajem v Parizu.

PETNAJST TISOČ DOLARJEV OBLJUBLJENIH ZA IDENTIFIKACIJO LINČARJEV.

Charleston, W. Va. — Za intentificiranje linčarjev, ki so linčali v dosmrtno ječo obsojenega William Bennetta, je razpisanih petnajst tisoč dolarjev kot nagrada.

Oče je ponudil pet tisoč dolarjev, ravno toliko je razpisal okraj Fayette in svak linčanega Bennetta pa zopet pet tisoč dolarjev. Oblastveni organi dvomijo, da odkrijejo linčanje.

Henrik Driesmans:

Pradobni človek.

Opis načina življenja, jezika in kulture pragodovinskega človeka v Evropi in Aziji.

(Prosto prevel P. B.)

PETO POGLAVJE.

Mlajše bronova doba.

(Dalje.)

Ostanke najstarejše helenske in semitske kulture so našli na griču Hisarlik ("grajski grič") v mali Aziji, na mestu, kjer je stala starodavna Troja. Grič sam sestoji večji del iz razvalin starih človeških selišč in stavb, ki so razpadle in sedaj pokriva celo okolico samo grušč in pesek. Sledove prve ali najstarejše naselbine je še dobro opaziti pod razvalinami poznejših naselbin. Prva naselbina je bila najbrže ustanovljena ob koncu kamene dobe; posebno važnih ostankov iz te dobe ni. Razvaline prve naselbine so pokrite z gruščem in razvaline druge naselbine, katere prebivalci so se pečali že z izdelovanjem raznega orodja in orožja kakor tudi raznega kinča iz zlata, srebra in bakra. Med razvalinami te naselbine so namreč našli takozvani 'Priamov zaklad''. To ali drugo naselbino je uničil požar in na mestu te so ustanovili prebivalci novo naselbino, ki je bila večja in tudi že nekoliko izpremenjena, toda kultura je ostala ista.—

Kakor omenja starogrški zgodovinar Herodot je bil najnaprednejši narod na Grškem narod Karejcev in kateri narod je tudi ustanovil mesto Tiryns in Mikena. Ta narod se je najbrže preselil iz Male Azije in se naselil ob Korintskem in Argoliškem zalivu. Med izkopinami v Tiryni niso našli nobenih predmetov iz železa, našli so pa veliko predmetov iz brona in bakra. Toda v Mikenah so pa našli med drugimi predmeti iz te dobe tudi razno lepotičje iz železa. Posebno umetno so pa izdelana glavna vrata mest Mikene in Tiryna; prva so imenovali 'levja vrata in druga pa ''umetniška vrata''. Oboja so bila najbrže narejena v mlajši dobi kajti okraski teh vrat so popolnoma enaki izdelkom, katere so našli med ostanki mostišč v zapadni Švici. V grobovih pri mestu Mikene so našli v izredno veliki množini raznih kipov takorekoč iz čistega zlata. Iz tega sklepajo, da je morala biti tedanja Grška preplavljena z zlatom, da so ga vporabljali v tako veliki množini. Vsi ti kipi so zelo umetno izdelani. V okolici Aten so našli med izkopinami prve meče, ki so izdelani že skoro popolnoma perfektno in kakoršnih niso našli nikjer drugje. Na vazah ali vrčih, katere so našli v okolici Aten, je polno raznovrstnih slik, ki imajo isti značaj, kot pa slike na skalnatih stenah, katere so našli na Škandinavskem polotoku. Večinoma vse slike predstavljajo prizore iz vsakdanjega življenja in razne bojo, dočim se ne opazi nikakih slik iz lovskega življenja, katere več krat opazimo na raznih izkopinah v Aziji. Med ostanki iz najstarejših časov Grčije so našli tudi nekatere vezenine, ki so zelo umetno narejene. — Stari Grki so se priselili na Grški polotok iz severja in sicer okrog 1500 pr. Kr. in tudi nekako v tem času so se pričeli pečati s kovanjem orodja in orožja iz železa. Nejbrže so se naučili od starih Trakijcev. Okrog tisoč let pr. Kr. so se pa naselili Arijci na Grškem polotoku in sicer stalno in ta narod je tudi najbolj napredoval. Grki so pričeli rabiti orožje in orodje iz železa veliko prej kot pa drugi sosednji narodi, Egipčani, Ti so rabili že splošno orodje in orožje iz železa, ko so drugi še vedno izdelovali vse predmete iz brona. —

Severno od raznih grških plemen so pa bili naseljeni Iliri, ki so bili okrog tisoč let pr. Kr. že zelo mogočen narod. Kedaj so se Iliri naselili ob Jadranskem morju, t. j. v današnji Albaniji, Dalmaciji Istri in severni Italiji, ni nobenih pravih zgodovinskih podatkov. Toliko je gotovo, da so bili še pred Rimljani. O bivanju Ilirov v omenjenih krajih imamo veliko zelo znamenitih ostankov. Naselbine Ilirov niso bile več postavljene na vodah, temveč na strmih dobro utrjenih hribih, katere imenujemo gradišča. Orodje in orožje so izdelovali iz raznih kovin iz bakra, brona in železa. V slovenskih krajih je teh pragodovinskih gradišč vse polno. V Sloveniji so najznamenitejša: Vače, Šmarjeta, Šmihle pri Hrenovcah, sv. Lucija pri Tolminu, Rožek, Napoleonov vrh blizo Beljaka, Ruše in Negova. Nekaj ostanko vtch prvih prebivalcev so našli tudi v Kranju in sicer ob Savi, kjer je tudi bila najbrže precej velika naselbina starih Ilirov. Toda vsled nekaterih gotovih vzrokov niso mogli nadaljevati z raziskovanjem tamošnje okolice. — Predmeti, katere so našli na teh krajih so najraznovrstnejši. Med lončenimi posodami zavzemajo prvo mesto žare ki imajo navadno obliko velikega lonca, v katere so spravljali ostanke sežganih mrličev. Najzanimivejše in najlepše so pa situle, neke vrste bronaste posode, ki so zgoraj širše, spodaj pa nekoliko ožje in kojih gornji rob ima v sebi obroč, da se more zanj pritrditi povprečni držaj. Marsikatere teh posod so okrašene z vrezanimi ali izbočenimi podobami. Najlepši vzorec teh situlo vso izkopali leta 1879 pri Vačah, na kateri so vrezani prizori iz lovskega in vojaškega življenja, in katero imenujejo ''vaško situlo''. Posebno veliko so pa našli raznega kinča, pločevinaste pasove, ki so zelo bogato obloženi i izbočenimi okraski, nadalje ovratnice, zapestnice igle za lase, uhane in prstane, zlasti pa mnogoštevilne zaponke, ki so služile za pripenjanje obleke na ramenih in prsih. Najbogatejšo zbirko so pa našli raznovrstnega orožja: sekire, meče, osti za pšice in sulice, nože, srpe in čelade. — Iz teh najdenih predmetov se sklepa, da so bili Iliri zelo mogočni in tudi bojeviti. Imeli so najbrže svoje poglavarje, ki so jih vodili v bojih. Pečali so se z živinorejo in poljedelstvom in udomačili konje za jezo in vprego. Živeli so v zadrugah in vsa zemlja je bila skupna last. Gradišča so bila podobna dobro zavarovanim trdnjavam. Na vrhu, sredi naselbine, na lepem ravnem prostoru, so imeli ljudje shranjeno svoje imetje, živila in tudi živino, ali pa je bilo tamkaj pokopališče. Okoli te ravnine so napravili več krogov nasipov.. V zemljo so zabili debele kole, med katere so vpletli prutje in zasuli s prstjo. K tem močnim plotovom in nasipom so prislonili svoja stanovanja, lesene, na pol v zemljo vkopane in s prstjo pokrite koče. Iliri so se delili v več plamen, med katerimi so bili najznamenitejši Veneti v gornji Italiji; nadalje Istrijani, Japodi, ki so stanovali ob gornji Kolpi in po Krasu; Liburni, naseljeni v vzhodni Istri.— Okrog leta 400 pr. Kr. so prišli v te pokrajine iz severa Kelti, ki so deloma premagali in podjarmili Ilire in se naselili v teh pokrajinah. Ostanki nekdanjih Ilirov so današnji Albanci. — Iliri so veliko pripomogli, da se je starogrška kultura razširila med prebivalci severne Italije, kajti Iliri so se zelo selili od vzhoda proti zapadu, dokler niso bili premagani in podjarmljeni od Keltov. Od Ilirov so se severnoitalski narodi naučili kovati orodje in orožje iz kovin, kot iz brona in železa in o tem nam pričajo izkopine, katere so našli v starih naselbinah severne Italije, ki so zelo podobni izdelkom starih Ilirov.— Nekateri zgodovinarji so mnenja, da so bili stari Rimljani potomci nekdanjih Ilirov. Koliko je resnice na tem, ni dokazano, toliko je gotovo, da so bili prebivalci severne Italije zelo pomešani z Iliri, ker so bili neposredni sosedje prvih.—

Izmed narodov naseljenih v severni Italiji so bili pa najbolj znameniti Veneti, ki so bili naseljeni v sedanji beneški nižini in ki so ustanovili še sedaj stoječe mesto Patavium (Padua). Bili so zelo spretni v tkanju in blago so prodajali celo v Rim. Druga znamenita mesta tega naroda so bila Spina, Ravena, Akvileja, ki je bilo najživahnejše mesto v celi severni ali zgornji Italiji in kamor so donašali vzhodni Iliri svoje pridelke na trg, posebno živino, kože in razne poljske pridelke in privedli tudi sužnje, kar so zamenjali za vino in olje. Iliri so vodili zelo živahno trgovino z vsemi sosednjimi narodi in ne samo z narodi naseljeni na Apeninskem polotoku, ampak tudi z grškimi narodi in z narodi, naseljeni severno od njih.

(Dalje.)

Umestno priporočilo. — Pravijo, da vsled visočine ne morejo poslati nobene vesti na Mars. Čemu se ne poslužijo sedanjih visokih cen življenskih potrebščin?

Terorizem od vseh strani je zlomil jeklarski štrajk.

Časopisje, prižnica in armada je bila v službi jeklarskih kraljev.

Takozvana organizacija 'Medcerkveno svetovno gibanje'' je slednjič vendarle izdala svoje poročilo o preiskavi zadnje velike stavke jeklarskih in železarskih delavcev. Ta organizacija si je nadela nalogo, da preišče vzroke, zakaj je izbruhnila ta stavka in zakaj je bila zlomljena. Sedaj je izšlo to poročilo kljub vsemu nasprotovanju od strani sodnika Garya in njegovih petoliznikov, ki so poskusili vse, kako bi zabranili objave tega poročila, ki obsojajo naravnost Garya in njegove zveste pristaše, ki so vporabili vsa sredstva, katera so le mogli dobiti, da so zlomili stavko jeklarskih in železarskih delavcev. To poročilo je izšlo v knjigi, ki obsega približno 160 do 180 strani v srednji osmerki in vsebuje 90,000 besed.

V naslednjem prinašamo nekoliko izerpkov iz tega poročila, da bodo čitatelji imeli površno sliko takorekoč o celi zgodovini tega največjega štrajka v Zdr. državah, zakaj se je začel, in zakaj je bil zlomljen. Ko je ta organizacija pričela s preiskavo tega štrajka so uradniki 'U. S. Steel Corporation'' nazivljali člane te organizacije, ki so preiskavali to stavko, boljševike in delali vsakovrstne ovire.—

Da je izbruhnila ta stavka, je bil glavni vzrok dolgi in nečloveški delovni čas v vseh delavnicah jeklarskega trusta. Brezizjemno v vseh delavnicah je bil uveden 12-urni dnevni delavnik, v nekaterih celo 13 in 14-urni, in sedem dni v tednu. Plače so bile izredno nizke in 72 odstotkov vseh delavcev je bilo tako slabo plačanih, da se niso mogli niti živalim primerno preživeti. Uradniki tega jeklarskega trusta niso pristali na kolektivno pogajanje in so prav avtokratično nadzorovali vse delavce. Jeklarski interesi so organizirali popolnoma dovršeni špijonažni sistem, uslužbili agente provokaterje, ki so bili celo v zvezi z vlado Zdr. držav. Vsak delavec, o katerem so le sumili, da je bil v kaki zvezi z delavskimi unijami ali organizacijami, kdor je bil član kake delavske unije, ali da je samo prisostvoval kakim sejam, na katerih so razpravljali o delavskih unijah, je bil odpuščen brez vsakega zaslišanja in ako je tudi bil v industriji zelo potreben. Veliko je bilo tudi pretepenih od najetih kompanijskih pretepačev, vrženih v ječo in držanih v zaporih kot 'rdečkarji'' za poznejšo deportacijo.

Oddelki armade pod poveljstvom generala Wooda so bili odpoklicani iz Garyja, Ind. šele potem, ko je bila stavka zlomljena. Državna policija v Pennsylvaniji je bila v službi jeklarskih interesov in je pomagala zlomiti to stavko in je sploh poteptala vse pravice svobodnih državljanov. Uradniki justičnega departmenta, ki so opravljali svojo službo po naročilih justičnega tajnika, so sodelovali z jeklarskimi baroni.

Ta stavka je bila zlomljena iz več vzrokov: 1) Ker je bilo več posameznih unij, 24 v celem, ki vse spadajo k 'Ameriški delavski federaciji'', ki niso sodelovale skupno vsled malenkostnih nesporazumov in ki niso pomagale stavkarjem v boju za človeške pravice. Jeklarski interesi so kontrolirali vse časopisje in v njih objavljali lažnjiva poročila, da je stavka izgubljena. Delavci, ki so z zanimanjem čitali poročila o položaju stavke, so vsled teh poročil izgubili ves pogum za nadaljevanje stavke in ker niso dobili potrebne pomoči ne od strani posameznih unij še manj pa od strani občinstva ali ljudstva.

'United States Steel'' korporacija je sploh premočna, ker kontrolira sploh vse: ''neodvisne'' jeklarne, železnice, rudnike, ladjedelnice in parnike, splošno industrijo, banke, časopisje, cerkve in celo zvezno vlado.''

Ko je bil štrajk zlomljen, so delavci spoznali, pri čem da so. To so izrazili naravnost z obupnostjo. Delavci v jeklarnah in železarnah dobro vedo, da je pomagal zlomiti to stavko zvezni justični department, zvezni in državni uradniki in zvezna vlada; jeklarski in železarski delavci dobro vedo, da je časopisje pomagalo zlomiti to stavko in da je bila cerkev ali prižnica v službi jeklarskih interesov.

Jeklarska stavka je povzročila, da je na tisoče in tisoče državljanov pričelo misliti in tudi verovati, da naša ameriška uprava ni demokratična. —

To so v glavnem izerpki iz tega poročila, kak je bil položaj pred jeklarsko stavko, na kakem stališču so bili stavkarji in zakaj je bila stavka zlomljena. V splošnem se lahko reče, da so živeli delavci vposleni pri jeklarskem trustu v istih razmerah, kot so delavci v Angliji pred in med veliko industrijalno revolucijo. Ta komisija, ki je preiskavala zadnji veliki štrajk jeklarskih in železarskih delavcev, je izdala v svojem poročilu nebroj 'priporočil, katere naj vpoštevajo vsi merodajni faktorji. V glavnem se glasijo ta priporočila;

Zvezna vlada naj takoj posreduje med delavci, vposlenimi v jeklarnah in železarnah, da se doseže sporazum in naj skliče v ta namen konferenco in prisili jeklarske magnate, da se udeleže te konference, katere ni hotel sklicati Gary.

Zvezna vlada naj imenuje posebno komisijo, podobno komisiji, ki je izravnala spor med lastniki premogorovov in premogarji, in naj odpravi 12-urni delavnik in sedemdnevni teden in da naj dobijo delavci pravico do svobodnega zborovanja.

Zvezna vlada naj uvede natančno preiskavo glede odrekanja in teptanja ustavnih svobodščin delavcem v zapadni Pennsylvaniji in izpadte preiskave naj javno objavi. Posebno natančno naj preišče delovanje takozvanih 'delavskih detektivov'', vohunov in agentov provokatorjev.

Zvezna vlada naj objavi javno fakte glede kooperacije zveznega departmenta z vohuni jeklarskih kompanij, objavi naj tudi koliko ljudskega denarja je bilo potrošenega v ta namen; nadalje naj zvezna vlada pojasni, zakaj je zatrla že dve poročili o preiskavi položaja delavcev v jeklarski industriji.—

To poročilo, katerega je izdala organizacija 'Medcerkveno svetovno gibanje'', odločno zanikava prejšnja časnikarska poročila, in objave, katere so financirali jeklarski interesi, da je bil zadnji veliki jeklarski štrajk financiran od ''radikalcev'', ki naj bi bili v veliki večini inozemci in da bi bil ta štrajk ''boljševiška zarota''. V tem poročilu se glasi: ''Dokazi, katere imamo na rokah, s katerimi so hoteli podpreti trditev da je bil zadnji jeklarski štrajk boljševiška zarota, so se popolnoma izjalovili. Nasprotno se pa jasno kaže, da je bila ta trditev popolnoma brez vsake najmanjše podlage.''

Govorica da je bila jeklarska stavka boljševiška zarota, so razširili jeklarski interesi sami, katero je potem nevedno ljudstvo sprejelo za sveto resnico.

V tem poročilu se nadalje navaja, da se ni brigala za položaj delavcev vposlenih v jeklarski industriji ''U. S Steel Corporation'', niti organizirano delavstvo niti vladne agencije. Korporacija sicer objavi javno svoje letno poročilo, toda o položaju delavcev vposlenih v jeklarski industriji, pa omeni le par besedi, iz katerih ni možno ničesar spoznati. Organizirano delavstvo se ni nikdar toliko pobrigalo, da bi zbralo evideneo o položaju delavcev, vposlenih v jeklarski industriji in da bi objavilo to poročilo v javnosti, kot da ni razumelo svojega posla. Zvezni vladni oddelki, ki imajo nalogo zbirati podatke glede delavskega položaja, kot n. pr. koliko ur delajo delavci v posameznih industrijah, kako visoke so plače, kak je sploh položaj delavcev v vsaki industriji, kako visoki so stroški in kolik je čisti dobiček sleherne industrije, itd., nikakor ne odgovarja sedanjim potrebam in sicer raditega, ker kongres noče dovoliti potrebnih sredstev, da bi ti oddelki lahko vršili svojo nalogo. Prva dolžnost sleherne vlade je pa, da se prepriča o položaju glavne industrije v deželi in da zbira fakta, katere potem objavi, česar pa ne moremo trditi o naši vladi, v kolikor se tiče jeklarske industrije.

Ko so uradniki, ki so vodili preiskavo, prišli v neko jeklarno v pittsburškem okraju in želeli imeti nekatere informacije, v koliko se uradniki podučeni o položaju delavcev njih tovarne so uradniki predložili kup spisov, med katerimi so bila poročila, katera so poslali kompanijski vohuni in detektivi in 'delavske agencije'. Našli so na stotine poročil, katera so poslali tajni agenti kompanij, ki so bili zaznamovani samo z črkami ''X'', ''Y'' in ''Z'', kakor tudi računi za njih posebno delo, uradna pisma, ko se se dopisovale posamezne kompanije in obveščale druga drugo glede delavskega gibanja in pošiljala imena bolj aktivnih stavkarjev, kateri imenik so imenovali splošno ''črna lista''. Med raznimi drugimi ''dokumenti'' in zapiski so našli tudi več listkov na katerih je bilo z okorno roko napisanih z navadnim svinčnikom nekaj stavkov, v katerih je ''nekdo'' denuncival tega ali onega delavca. Take ovadbe so potem v pisarni prepisali na pisalni stroj in ''olepšali'' in jih potem razposlali drugim kompanijam in na zvezni državni justični department. Iz pisemskih ovitkov, na katerih je bilo ime te ali one kompanije, je bilo razvideti, kako so cirkulirale take ovadbe, ki so bile le navadna laž.

Da ta stavka ni bila v nobeni zvezi z nikakim radikalnim gibanjem, ali da bi ''boljševiki'' financirali to stavko, se lahko razvidi iz tega, da to nikdar ni trdila vlada sama in da stavkarji sami niso nikdar sploh kaj omenili, da bi imela ta stavka le kak politični značaj. Ampak to trditev je bilo opaziti samo v časnikih, ki so bili v zvezi z jeklarskimi kompanijami.

G. Gary je opozoril to komisijo, da naj bodo previdni, ako bodo izdali kako poročilo o jeklarski korporaciji in zadnji stavki, da kdor se dotakne teh dogodkov se dotakne temelja vlade Zdr. držav.

Da je bila zadnja jeklarska stavka delo radikalcev in 'boljševikov'' se je hotelo v začetku stavke dokazati s tem, da je stal na čelu te stavke William Z. Foster, finančni tajnik narodnega komiteja za organiziranje jeklarskih in železarskih delavcev in ki je spisal pred več leti takozvano ''Rdečo knjigo''. Posebno z ''Rdečo knjigo'' so delali veliko propagando, da je ta stavka delo radikalcev in rdečkarjev, kar je pa tako velika nesmisel, da večja ne more biti, in o tem ni vredno niti disopritirati. Pri nobenem stavkarju niso našli niti ene izdaje te knjige, ki je bila natisnjena že pred več leti pred to stavko. V sredini meseca septembra je bila pa ta knjiga ponatisnjena in sicer vsa vsebina razun cene knjige in unijskega znaka in uradniki jeklarskih kompanij so jo razširili na dolgo in široko. Da ta knjiga ni bila ponatisnjena in razposlana od kake delavske organizacije, je dokaz ta, ker v tem ponatisu ''Rdeče knjige'' manjka unijski znak tiskarne, v kateri je bila knjiga ponatisnjena. Katera organizacija je plačala stroške tega ponatisa se komisija, ki je preiskavala zadnjo jeklarsko stavko, ni bavila. Preiskava bi bila tudi nepotrebna, kdo je pošiljal to knjigo. V McKeesport je bila n. pr. razposlana ta knjiga po pošti vseh duhovnikom v mestu, ki so bili nato pozvani na posebno konferenco pri mestnem županu, katere so se udeležili tudi okrajni šerif, konstablerji in uradniki jeklarske korporacije. Zastopnik jeklarske korporacije, ki je bil obenem tudi superintendent tamošnje jeklarne, je prinesel na to sejo veliko število ponatisov omenjene knjige in razne druge ''rdeče'' pamflete. V drugih večjih mestih kot n. pr. New York in Boston, ki so bili zelo oddaljeni oddaljeni od stavkovneka polja, so časniki prinašali članke iz te knjige v začetku stavke kot glavne vesti iz stavkovnega polja. Iz tega se razvidi, da ta knjiga ni provzočila te stavke, ker ni bila razširjena med stavkarji, ampak je imela namen zlomiti to stavko in je bila razposlana po deželi od uradnikov jeklarske korporacije same. Ako je kdo širil radikalizem in boljševizem, so to storili jeklarski interesi sami.

Kljub temu, da jeklarske kompanije niso mogle prinesti nobenega dokaza za svoje obdolžitve, so vendar časniki prinašali vse to za sveto resnico. Toda nobeden izmed voditeljev jeklarske stavke ni bil obsojen na sodišču vsled radikalizma ali kriminalne anarhije. Toda stotine stavkarjev je bilo aretiranih od lokalnih oblasti in segnanih v zapore kot telета v mesnico. Zvezni uradniki so izjavili, da je bilo več aretacij izvršenih od privatnih detektivov in kompanijskih podrepnikov, ki so bili za čas stavke zapriseženi kot pomožni šerifi.

V zapadni Pennsylvaniji je bilo aretiranih in kaznovanih veliko delavcev vsled tega, ker so se smejali državni policiji. Za čas stavke so deputacije delavcev iskale pomoči pri zvezni vladi. Toda zvezni državni pravdnik Palmer je mesto, da bi varoval stavkarje pred brutalnimi napadi, odgovoril v nekem pismu, vsaj delavci tako smatrajo, ki je bilo objavljeno 26. novembra, v katerem je naročaval neki patrijotični organizaciji, da naj izžene vse delavske agitatorje iz Pennsylvanije in se je izrazil, da je žalostno, da se še druge organizacije ne poslužijo tega.

V jeklarnah jeklarskih kompanij je še vedno v veljavi 12-urni delavnik, katerega se delavci vposleni v drugih industrijah v Zdr. državah in v Angliji v vseh podjetjih le še s strahom spominjajo. Približno polovica delavcev v železarnah in jeklarnah dela povprečno po 12 ur na dan (nekateri 11 ur in drugi pa celo 14 ur.) Le komaj ena četrtina delavcev v tej industriji dela manj kot 60 ur na teden, dočim drugi morajo delati več, kot zgoraj omenjeno akoravno se smatra v večini drugih industrij 60 ur na teden kot maksimalni čas. V zadnjih desetih letih je jeklarska korporacija znatno zvišala odstotek delavcev, ki so delali po dvanast ur na dan. Pri tem je treba razumeti, da je dvanajsturno delo v jeklarnah te korporacije prisilno, t. j. da morajo delati delavci toliko časa. Osemurni delavnik, s katerim se te kompanije hvalijo, je le toliko vpeljan kolikor se tiče plače. Delavec ne more prenehati po osemurnem delu z delom, ako noče, da ne bo odpuščen. In ko pride vrsta na njega, kar je navadno vsakih 14 dni da mora delati 18-ur ali pa še celo 24-ur, mora delati ali pa zapustiti tovarno. Pogajati se ne more, ampak velja samo eno; Delaj ali pa pojdi.

12-urni delovni čas je vpeljan samo pri delu, ki je nepretrgano, kot n. pr. pri pečeh, plavžih in v podobnih delavnicah. Tu delajo v dveh oddelkih po 12 ur. Toda v drugih oddelkih je pa navadno odrinejo, da delavci, ki delajo podnevi, delajo po 11 ur in delavci ponoči pa delajo po 13 ur, ali podnevi po deset ur in ponoči pa po 14 ur. Vsakih štirinajst dni pa pride na delavca vrsta, da mora delati po 18 ur ali pa še celo po 24 ur— torej noč in dan in še izredno težko delo. V nekaterih jeklarnah 36-urni delavnik tudi ni tako nepoznan.

Mr. Gary je izjavil pred senatnim odsekom, ki je preiskoval zadnji jeklarski štrajk, da ''26½ odstotka vseh delavcev vposlenih v tovarnah delajo po 12 ur na dan in ne več, ali pa celotno število teh delavcev, ki delajo po 12 ur na dan, znaša 69,284. Toda te številke so napačne. Število vposlencev v tovarnah jeklarske korporacije znaša 191,000, namreč na stavkovnem polju. Po Garyjevih podatkih, da dela 69,284 po '12' ur na dan, je 36 odstotkov teh delavcev. Toda všteti niso pri tem delavci, ki delajo po deset, ednajst in tudi po 14 ur na dan. Ako se oziramo na splošni uvedeni sistem v teh tovarnah, po katerem je uvedeni delovni čas, najdemo, da nad 52 odstotkov delavcev dela po dvanajst ur in na dan. Natančne podatke o tem je bilo mogoče dobiti edino v ''Youngstown Sheet and Tube'' tovarni, ki kažejo, da dela le osem odstotkov delavcev po osem ur na dan, 35 odstotkov po deset ur in 55 odstotkov po 12 ur ali več. V splošnem je pa dokazano, da dela nad polovico delavcev v teh tovarnah po 12 ur na dan in sedem dni v tednu. K temu se mora prišteti še eno četrtino delavcev, ki delajo več kot 60 ur na teden, kar je bilo že dolgo časa nazaj odpravljeno v večini vseh tovarnah.

Meseca maja leta 1910 je delalo okrog 43 odstotkov delavcev 72 in več ur na teden ali najmanj 12 ur na dan. V koliko se je ta odstotek znižal ali zvišal leta leta 1919 se ne more natačno dognati. Povprečno je znašal splošni delavni čas v tovarnah jeklarske korporacije leta 1910 67.6 ur na teden, leta 1919 je pa znašal 1.1 uro več, ali da je znašal povprečni delovni čas na enega delavca 68.7 ur na teden. Iz podatkov, katere je bilo mogoče dobiti edinole v pittsburškem okraju, je razvideti, da je znašal povprečni delovni čas na teden leta 1910 pri plavžih 78.7 ur leta 1919 po 82. ur; pri pečeh leta 1910 75.3 ur na teden, leta 1919 pa 76.4 ur na teden; v raznih drugih delavnicah v jeklarnah je znašal delovni čas leta 1910 67.3 ur na teden, leta 1919 pa 71.1 ur na teden.

V jeklarnah se je torej delovni čas vedno daljšal, dočim so druge tovarne vpeljavale vedno krajši delovni čas. V jeklarnah je bil pred petimi leti dve uri krajši, in pred desetimi leti še za eno uro in pol krajši.

V splošni industriji je izrek, da je 'jeklo morilec''. Med jeklarskimi in železarskimi delavci je splošno razšijena govorica vsled tega dolgega delavnika, 12 ur in več, da je delavec ko je star 40 let, starec. Da je to resnica, dokazuje dejstvo, da so nekatere jeklarne odredile, da ne sprejmejo nobenega delavca, ki je star 40 let ali več.

V Carnegiejevi jeklarni je bil uveden sledeči delavnik za vsakega delavca. Pet noči po 13 ur, ali 65 ur na teden; v soboto ponoči regularno po 15 ur; v nedeljo dvojni čas, regularno vsake dva tedna, ali 24 ur. Skupno je moral sleherni delavec delati v teh jeklarnah 104 ure. Ta delavnik je bil v veljavi zadnje poletje, ali pred stavko. K temu je treba prišteti še pol ure na dan za vsakega delavca, katero je porabil za odmor, ali takozvani 'Lunch hour''. Iz tega se razvidi, da je moral delavec prebiti v jeklarni na teden 107 ur od 168 ur, kolikor jih ima teden. — Vsled tega se ni čuditi, da so delavci v tako ogromnem številu zapuščali to tovarno.

(Dalje.)

V pomislek rojakom, ki odhajajo v staro domovino.

Piše Dr. M. Milojevič.

Veliko rojakov odhaja v staro domovino, oženjenih in neoženjenih. Marsikateri izmed teh ima ženo v stari domovini, katero ni mogel dobiti iz stare domovine vsled enega ali drugega vzroka, in sedaj se je odločil, da odide v staro domovino, k svoji ženi, da se bo zopet združil z njo po dolgoletni ločitvi. Marsikateri fant ima izbrano dekle v stari domovini, s katero se misli sedaj poročiti. In moj namen je pogovoriti se ravno s temi rojaki.

Vsakdo, kdor sedaj odhaja v staro domovino, ne gre prazen, ampak nese s seboj dva, tri ali pa še več tisoč dolarjev v žepu. In pri tem si dela načrte za bodoče življenje, da si bo zopet po dolgem času privoščil marsikateri kozarček pristnega cvička in použil marsikaatero pristno kranjsko klobaso. V duhu se že raduje, kako bo objel mož svojo ženo in fant svojo izvoljenko. Toda žal, marsikateri ne pomisli, ali je zdrav, ali ne nese s seboj tudi kaj one bolezni, ki je največja nesreča za ves človeški rod, katero lahko dobijo od vas rojaki, ki odhajate v staro domovino, vaši dragi. Pri tem namreč mislim razne spolne bolezni, kot kapavica sifilis in druge. Sicer sem pa kolikor toliko gotov, da je že sleherni rojak čul o teh bolezniih. — In o teh boleznih je moj namen nekoliko podučiti one rojake ki odhajajo v staro domovino, sploh pa podučiti vse rojake v splošnem, ker je ta bolezen prava kuga za vse človeštvo.—

Spolna bolezen je prava tihotapka; človek, ki se je okužil s to boleznijo, je bolan 10, 20, 30 ali pa tudi še več let. Včasih se počuti popolnoma zdrav, akoravno je okužen s to boleznijo, ki ga pa potem naenkrat napade s pravo furijoznostjo. Profesor Noegarath piše, da je poznal nekega bolnika, ki je bolehal za to boleznijo, da se je okužil leta 1813, ozdravil ga je pa šele leta 1863. Vsa ta leta je bil bolan in je bila velika nevarnost, da okuži s to boleznijo tudi druge ljudi. Nek še zelo mlad fant, star je bil komaj 18 let, je tudi obolel za to boleznijo. Čutil je le malo bolečin, del telesa, ki je bil okužen, ga je nekoliko srbel in včasih nekoliko peklo, toda brigal se ni prav nič. Ednajst let se je počutil še prav dobro in ni niti iskal pomoči pri kakem zdravniku. V dvanajstem letu svoje bolezni je pa naenkrat oslepel na eno oko in še sedaj ni hotel iti k zdravniku. Štiri leta pozneje ga je pa pričelo boleti tudi drugo oko in tedaj se je pa odločil, da gre k zdravniku. Zdravnik je takoj konstatiral, da ima ta fant spolno bolezen, katere je dobil, ko je bil star šele 18 let. Nek drug mlad moški je bolehal za to boleznijo 20-let in jo tudi zdravil in sicer s takoimenovanimi ''patentiranimi zdravili'' in bolezen je toliko zadušil, da je mislil, da je popolnoma zdrav. Ko je bil star trideset let, se je poročil in črez eno leto mu je žena rodila hčerko, ki je pa oslepela na obe očesi, ko je bila stara komaj šest let. Zakaj? Ležala je namreč v postelji svoje matere, ki je dobila spolno bolezen od svojega moža ne da bi vedela, za to. Bolehala je šest let za to boleznijo in ni vedela, da je bolna in njena hčerka je tudi podedovala od svojih starišev to bolezen, katere prvi znak je bila oslepelost. — Ko sem bil vslužben v Gradcu na Štajerskem v vojaški garnizijski bolnišnici kot vojaški zdravnik sem poznal nekega slovenskega vojaka Janeza M. iz Maribora, ki je bil pravi hrust, močan kot Martin Krpan. Imel je to bolezen. Bil je jezen in norce bril iz zdravnikov, ker smo ga imeli v bolnišnici, češ, da je popolnoma zdrav. Tri tedne pozneje, ko smo ga dobili v bolnišnico, je umrl. Pri raztelesenju smo zdravniki spoznali, da je umrl na posledicah spolne bolezni, ker se mu je vnela mrena na možganih. In takih slučajev je na tisoče in tisoče, ko ljudje umirajo na posledicah te bolezni ne da bi sami vedeli za to, ker nočejo iskati pomoči pri dobrem zdravniku, in bolezen zanemarijo.

Kakor se čita v sv. pismu (Lew XV, 2, 3) je menda že Mojzes omenil to bolezen v svojem govoru na gori Sinaj. In ker v starem veku niso poznali zdravil za to bolezen, so ljudje trpeli in umirali za to boleznijo. V zgodovini se omenja, da je kralj Henri V. imenoval svojega zdravnika, ki mu je olajšal — ne ozdravil — bolezen, za katero je bolehal in trpel neznosne muke, grofom.—

Zdravniki so dolgo časa proučavali to bolezen, iskali vzroke in se trudili, da bi našli sredstvo, s katerim je mogoče ozdraviti to ''belo kugo''. Po dolgem proučavanju se jim je slednjič le posrečilo, da so napredovali na tem polju in dobili sredstva, s katerimi je mogoče ozdraviti to bolezen. Izmed zdravnikov so se naslednji najbolj odlikovali na tem polju: Kollmann in Oberlaender v Nemčiji, Finger na Dunaju, francoski zdravnik Lyus, in v ameriški zdravniki: Belfield, Fuller in Brandsford Lewisow. Sedaj ni treba nikomur obupati, kdor zboli za katero izmed teh bolezni, da bi ne bil več zdrav, ako se le pravočasno zateče k dobremu zdravniku, ne pa k kakemu mazaču, kateremu ni drugega mar kot denar. Tudi oni, ki imajo morda to bolezen že 50 let in ako gre k zdravniku špecialistu za te bolezni, lahko ozdravi, ako natančno izpolnjuje navodila katera mu je dal zdravnik.

Francoski zdravnik dr. Jullien piše: ''Človek, ki koga ubije pride na električni stol, na vešala ali je pa ustreljen. Toda stokrat hujšo kazen bi pa moral dobiti dotični, ki vedoma zastrupi s kako spolno boleznijo doma svojo ženo in se ji zahvali za njeno zvestobo na ta način. Stokrat hujšo kazen bi moral dobiti dotični, ki poroči mlado nedolžno deklico, jo okuži takoj prvo noč, jo onesreči da potem počasi hira in jo šele smrt reši vseh muk. Stokrat hujšo kazen bi moral dobiti dotični ki poda življenje otroku ki podeduje potem to bolezen in je nesrečnež slep za celo življenje, ali pa na kak drug način pohabljen.'' Ako se pomisli, da osebe, ki bolehajo za kako izmed teh bolezni, se lahko ozdravijo, ako le hočejo, so prenemarni ali trdni, da bi se brigali, in da radi te lenobe in nemarnosti potem zastrupljajo in ubijajo takorekoč ne samo enega človeka, ampak celo družino, kri svoje krvi, je lahko vsakdo prepričan, da je za te osebe najhujša kazen še premila. —

Mladeniči in možje, ki se mislite v starem kraju poročiti, ali se pa po dolgi ločitvi zopet združiti z vašimi ženami, ne mislite, da je dovolj, ako imate polne žepe denarja, ko odhajate v staro domovino, da imate zlato žepno uro in zlato uro verižico in da se v stari domovini lahko bahate z vašim premoženjem. Ne, to ni dovolj. Pomisliti morate tudi, ali bodete lahko mirnim srcem pogledali vaši ženi v obraz, mirno

pogledali v oči vaši izvoljenki? Ali ste prepričani, da jih ne onesrečite ali okužite? Pomislite dobro, ali niste že kedaj čutili kakih bolečin ali sploh opazili kake znake spolne bolezni, morda že pred desetimi ali dvajsetimi leti? Ako ste, pojdite takoj h kakemu dobremu zdravniku, da vas dobro preišče in vam pove, ali ste zdravi ali pa bolni. In svetujem vam resno, ako niste popolnoma zdravi ne hodite v stari kraj, predno niste popolnoma zdravi. Mladeniči in možje, ki imate žene v stari domovini, poglejte dobro vašo vodo in ako opazite v njej kake bele nitke, idite takoj k dobremu in veščemu zdravniku, da vas bolj natančno zdravniško preišče in pove, kaj je vzrok temu.

Nerad ali primoran sem izjaviti, da sem prišel po svoji dolgoletni zdravniški izkušnji do prepričanja, da je **osemdeset odstotkov** Jugosovanov v Ameriki okuženih ali bolnih na takih boleznih. Kaj to pomeni? Da mi gradimo novo jugoslovansko državo in obenem ji tudi kopljemo grob.

Zgodovina nam dokazuje, da je močno rimsko državo uničila edino ta bolezen. Isto se je pripetilo tudi nekdaj mogočni grški državi. Zakaj? Kdor boleha za to boleznijo, nima potomcev, in ako jih pa ima, ima navadno samo enega ali k večjemu dva, ki pa navadno umrje predno doraste.—

Po ljudskem štetju leta 1870 je imela Nemčija 40 milijonov prebivalcev in Francija ravno toliko, Po ljudskem štetju leta 1910 je pa Nemčija imela 60 miljonov prebivalcev. Francija pa samo 40. Torej v Nemčiji se je prebivalstvo v štiridesetih letih pomnožilo za dvajset miljonov, v Franciji je pa ostalo pri istem številu. Vseučiliščni profesor v Gradcu dr. Kratter je mišljenja, da so edino spolne bolezni vzrok, da se prebivalstvo Francije ne more tako množiti, kot se prebivalstvo drugih držav in svari pred to boleznijo, ki je največja sovražnica vseh narodov.

Vse države, ki skrbijo za blagostan ljudstva, so napovedale tej bolezni boj do skrajnosti in se zavezale, da jo hočejo popolnoma iztrebiti. Zdr. države, Francija, Italija, Nemčija in Japonska so že napovedale tej "beli kugi" boj do skrajnosti, in so izdale poziv na splošno ljudstvo, da naj pomagajo zatreti to kugo. In mi Jugoslovani smo tudi **primorani** storiti vse, kar nam je le mogoče da zatremo to strašno mednarodno morilko.

Precej rojakov je še, ki so prepričani, da bodo ozdravili v stari domovini. Toda vsem tem pa jaz povem, da se je veliko bolje zdraviti tukaj, kot pa v starem kraju. Kajti v starem kraju je, po poročilih v raznih listih, bolnih na tej bolezni še več oseb kot pa v Ameriki. Bolnišnice v Jugoslaviji so prenapolnjene, in kakor sem zvedel, ležijo po trije bolniki v eni postelji, splošno pomanjkanje zdravil in vseh zdravniških pripomočkov.

In pri tem pa resno svarim vse rojake, ne kupujte nikakih takozvanih "patentiranih zdravil", katere oglašajo razni 'zdravniki'. Ne zdravite se sami, ne kupujte sami zdravil v lekarnah. Kdor je bolan, naj gre takoj k **dobremu** in **veščemu** zdravniku, ki mu bo natančno predpisal vsa zdravila in dal razna navodila, katera naj pa vsak do pičice natanjko izpolnjuje, ako hoče da bo ozdravil. Kdor pa posluša samo razne mazače in se zdravi sam, ta največkrat še poslabša svoje stanje mesto da bi izboljšal.

Ženske, ki bolehajo za to boleznijo, se morajo velikokrat podvreči operaciji in v več slučajih se jih pa sploh ne more ozdraviti. Iz tega se jasno razvidi, da so spolne bolezni veliko bolj nevarne za ženski spol kot pa za moški. Slišal sem že kakega moškega, ki je rekel, "a, bom pa počakal, da se žena zboli in potem se bodeva pa oba zdravila." In ravno radi tega je potem toliko nesrečnih družin.

Kdor boleha za kako spolno boleznijo, zaide bolezen tudi v druge dele telesa in velikokrat tudi v srce, nakar sledi smrt. Pri marsikateri osebi, ki boleha za spolno boleznijo, zaide ta bolezen tudi v kosti, taka oseba je potem pohabljena za celo svoje življenje. Sploh se ta bolezen razpase po vsem telesu in nje znaki se pokažejo sedaj na enem mestu, sedaj na drugem. Sploh je pa vsaka oseba, ki boleha za spolno boleznijo živ izvor strupa, ki zastruplju je druge ljudi, ki pridejo v dotiko s to osebo, na kakoršensikoli način. Kajti bolezen se prenaša na popolnoma zdrave ljudi ne samo z neposrednim dotikanjem telesa ampak tudi na druge načine, kot n. pr. z rabo raznega jedilnega orodja ali pa z obleko itd.

Spolne bolezni so bolj razširjene kot se pa splošno misli. Po svoji dolgoletni izkušnji kot zdravnik sem prišel do prepričanja, da je več kot 50 odstotkov bolezni pri ženskah, mislim namreč bolezni trebuha, posledica spolnih bolezni. Te nesrečnice same ne vedo, kaj jim je; prisiljene so prebiti pol svojega življenja v postelji, vedno so bolne, vedno se pritožujejo, da jim ni kaj prav. In marsikatera med temi nesrečnicami je vzdihnila: "Ko sem bila še dekle, sem bila vedno zdrava in ko sem se omožila, sem izgubila svoje zdravje.'—

Pozivljam še enkrat vse rojake, ki le količkaj sumijo, da so bolni, da takoj gredo k dobremu zdravniku, dokler je še čas.—

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

POLITIČNI BELI TEROR V SLOVENIJI.

Ljubljana, 10. julija 1920.

'Slovenec'' je v št. 154 z dne 10. julija prinesel pod tem naslovom dolg članek, v katerem hoče opravičiti neverjetno in nečuvano veliko kazen, ki jo je 27. aprila t. l. izrekel nad šestimi delavci v Kočevju klerikalni strankarkomisar ondotnega okrajnega glavarstva g. Marčič. Članek je napisal — kolikor smo informirani — menda g. Marčič sam.

Članek je zanimiv iz več razlogov. Prvič: ker direktno udari po gorjansko po prejšnjem kočevskem okrajnem glavarju, pisoč: "prejšnji vodja okrajnega glavarstva v Kočevju — to lahko mirne duše zapišemo — jim je dajal bodisi iz strahu bodisi iz drugih nagibov naravnost potuho." Misli komuniste. . .

Prejšnji kočevski glavar je bil pameten človek, ki je šel delavcem s pametnimi nasveti naproti in res je bil v Kočevju mir in red. Mož tudi ni bil klerikalec. Sedaj seve, udri po njem. 'Potuho je dajal'' — ergo je kriv, da je v Kočevju nastal boljševizem. — Drugič: članek hoče vzbuditi strah in grozo. Opisuje, kaj se je vse v Kočevju ob času železniškega štrajka godilo. Pripoveduje o neki —sovjetski republiki za Kočevsko, ki da bi takoj nastala, ako. . . bi nastala. . . Tretjič: članek pripoveduje, da je 'ugled državne autoritete vzpričo strašnih razmer v Kočevju padel pod ničlo.'' Orožniki so bili pametni, ker ni bilo povoda nastopati, niso nastopali. Glavar je bil na javnem shodu navzoč in ni nikogar zaprl. To trdi sam "Slovenec", kljub temu pa vpije, da je vsled tega padel ugled države pod ničlo!

Ves članek ima edino namen, z mnogo besedami, ki pa nič ne povedo, vzbuditi mnenje, da je bilo na Kočevskem 'nekaj strašnega.' V resnici pa ni bilo prav nič takega kar bi opravičevalo oblasti da nastopi '. 'z vso strogostjo."

Komisar Marčič je obsodil Tischlerja in drugove na 5 mesecev zapora in 10.000 kron denarne globe — ne radi "sovjetske republike" ali radi "grozodejstev, ki so se izvršila "— o ne: — ampak samo radi "prestopka predpisov o zborovalni svobodi.'

Sodišče jih ni obtožilo in ne obsodilo. . .

Ako bi kdo kaj zakrivil, kar spada pod paragrafe kazenskega zakona, bi bil tudi obsojen. Povejte: ali se je to zgodilo?

Na to je dati odgovor! Vse drugo je navadno čvekanje!

"Komuniste" je v nebo povzdigoval "Slovenec" in "Večerni List", dokler se je nadejal, da bodo razbili socijalno demokratično stranko. Ako je "komunistom" kje — in tudi v Kočevju — greben zrasel, potem sta zato kriva "Slovenec in "Večerni List!"

Sedaj seve bi pa radi pod prevzeto "boja proti komunistom" tolkli in pobijali — socijalne demokrate. Teh šest, ki so jih v Kočevju tako brutalno kaznovali, se vendar nikdo ni štel med komuniste. Sodrug Uršič je bil profesorju B., ki je za svoj komunizem na Kočevskem dobil šest mesecev dopusta ter državno štipendijo — vendar kot 'miren in trezen" socialni demokrat na poti — istotako drugi obsojeni.

"Slovenec" pa seve tudi impertinetno laže. Piše: "glasom naših in formacij glede globe obstoja obljuba, da to ev. globo nosi neki, rečimo skrivni fond Kristanove stranke". Človek se pri čitanju take infamije mora samo odpljuniti!

Iz vsega članka pa je vsakomur jasno: da bi klerikalna gospoda rada uprizorila beli teror v Sloveniji in da ji je strašno žal, da je bilo slovensko delavstvo tako pametno in ni šlo po Večerni Listu slavljenim komunistom na limance.

Klerikalci bi radi poklali in pozaprli kmete in delavce-socialiste, da bi lažje vladali nad ubogim ljudstvom. Pa zmotili so se! Strnile so se vrste, ki pojdejo naprej do zmage.

Doli s klerikalizmom! Doli z belim terorjem!

Pollakova tovarna v Ljubljani. Čitali smo že v delavskih in tudi v meščanskih listih o usnjarskem kralju, večkratnemu milijonarju ter v njegovem zetu dr. Meglerju, ki je baje rodom Bošnjak ter je bil v vojnem času vojaški sodnik, tovarnarju se je zdel po poklicu primeren in porabljiv za njegovo tovarno, nastavil ga je za ravnatelja ter mu poveril vsa rabeljska dela, ki jih je takoj pričel izvajati nad ubogim delavstvom. Njegova nesramna dejanja presegajo že skrajne meje, najhujše ga je bolelo, ko je videl, da je delavstvo organizirano, posrečilo se mu je, da je s svojo doktorsko in sodnijsko prakso pregovoril nekaj delavcev in delavk, da so se prepisali v njegov tabor, seveda obetalo se jim je, da, ako prestopijo, dobe boljšo plačo in se jih tudi ne bo tako hitro odpustilo. Ko so bili na povelje njegove stranke nekateri delavci ranjeni, jih je takoj odpustil, ali pa če je zinila ženska kako besedo, da ni bila njemu všeč, jo je vrgel na cesto. Take nesramnosti so se možu pred sodiščem že dokazale. On noče niti priznati naših zaupnikov, pač pa klerikalne. Ko se je 10. maja sklenila pogodba, da se zvišajo mezde za 30 odstotkov, je večina tovarnarjev to takoj izplačala, gospod ravnatelj Megler pa pravi, da to ni res, in da plača onemu, kateri mu to dokaže 50.000 kron. Kaj takega se upa ziniti! Polak je podražil usnje, Megler pa pravi, da vlada ne dopusti tega; podplate prodaja po 240 kron, boks je podražil na 15 kron pri kvadratu, delavcem pa ne plača 30 odstotkov po pogodbi.

Topniški kapetan II. razreda Milivoj Petrović je bil zaradi poneverjenja 50.000 dinarjev iz državne blagajne obsojen na 15 let ječe.

Razkol v komunistični stranki na Hrvatskem. Zlom v komunistični stranki je gotova stvar. Levičarji začno te dni izdajati svoje novo glasilo 'Novi svijet'', ki bo izhajal trikrat na teden. Dosedanje komunistično glasilo "Nova istina" ostane nadalje glasilo centrumašev.

Zavarovanje pred pekarskimi štrajki. Da se obvaruje pred bodočimi pekarskimi štrajki, namerava belgrajska občina naročiti v Čehoslovaški več modernih pekarnic.

Kaznovani peki v Belgradu. Policijski urad belgrajski je kaznoval 31 pekov, ker so prestopili zakon o zadnji stavki, po 1000 dinarjev globe.

Postojna. Učiteljstvo postonjskega okraja se je na svojem občnem zboru dne 2. jul. skoraj soglasno (80 glasov z 'da' in le 2 z 'ne') izreklo za pristop k "Delavski zborniei" v Trstu, ker uvidi, da bo učiteljstvo le potom nje moglo priti do svojih pravic, tako v šoli, kakor tudi zunaj nje. Vse buržuazne stranke so smatrale (in menda še smatrajo) učiteljstvo za svoje slepo orodje ter ga plačujejo le toliko, da isto ne pogine. Ne vedo pa, da z učiteljstvom narod pade, ali pa se dvigne. Vedno so razni 'narodnjaki' polni besedi in ljubezni do naroda, toda ko pride čas, kaj zanj žrtvovati, se poskrijejo. Socijalist pa je bil vedno odkrit prijatelj šole ter tudi nje dejanski pospeševatelj.

Da nas gotovi krogi obdajajo z besedo 'izdajice'', to nas ne straši, ker dobro vemo, da je oni izdajica naroda, kateri zanj ničesar ne stori, učiteljstvo je pa ravno s pristopom k 'Del. zborniei'' dokazalo, da mu je res narod pri srcu.

POTOP.

Zgodovinski — roman —

Spisal H. Sienkiewicz.—Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

VI.

Čarnecki si v resniti ni drznil misliti, da bi se podal gospod kraljevi maršal pod njegovo poveljništvo. Hotel je samo, da bi oba delovala skupno ter se bal, da se to ne uresniči radi prevelike častiželjnosti maršalove. Ponosni maršal je namreč dejal že poprej večkrat svojim častnikom, da se hoče raje sam spustiti v borbo s Švedi ,nego bi se družil s Čarneckim, kateremu bi darovali v slučaju zmage Poljski lovorjev venec. Radi tega so razjedale Čarneckega mučne skrbi. Večkrat zaporedoma je prečital prepis pisma, poslanega Ljubomirskemu, obžalujoč, da je zapisal nekatere nepotrebne besede. Tičal je mračen v svojem stanovanju ter sedaj pa sedaj stopil k oknu in gledal, če se mar ne vračata poslanca. Častniki so ga videli skozi okno ter uganili, kaj se godi ž njim, ker mu je lahko slednji čital skrb raz čelo.

Konečno se ga je polastil takšen nemir, da ni mogel prebiti delj časa v stanovanju. Šel je ven na cesto in vprašal, ko je zapazil Volodijevskega in Polanovskega.

"Ali še ni videti poslancev?"

"Očividno je, da so ju veseli," odvrne Volodijevski.

"Njih so veseli, toda mene ne, ker bi bil poslal maršal svoje poslance z odgovorom."

"Pomirite se!" reče Polanovski, ki je užival zaupanje poveljnikovo. "Čemu bi obupovali? Ako nam maršal ne pride na pomoč, pa bomo tudi brez njega prelivali kri iz švedskega lonca, kakor doslej. To pa veste, da izteče vsa, ako jame enkrat teči . . ."

"Pa tudi ljudovladi teče kri!" odvrne maršal. "Ako Švedje sedaj uidejo, lahko najdejo pomoč v Prusiji, in takrat pridemo ob ugodno priložnost."

Po teh besedah mahne z roko po kožuhu, v znamenje nestrpljivosti. Med tem se začuje odmev konjskih kopit in gromovit glas Zagloba, ki je popeval neko pesem.

Dobro znamenje!" zakliče Polanovski. "Vesela se vračata."

Poslanca sta prijezdila blizu, skočila s konj ter ju izročila hlapcu; na to sta odšla urno k hodniku, kjer se je nahajal Čarnecki. Potoma nakrat obstane Zagloba, vrže kučmo v zrak ter zakriči:

"Živel gospod Čarnecki, naš poveljnik!"

Kaštelan nagubanči čelo ter reče urno:

"Ali imata pismo?"

"Pisma nimava, toda imava nekaj boljšega. Maršal prihaja prostovoljno pod poveljništvo vašega dostojanstva."

Čarnecki ga hitro pogleda, na kar se obrne k Skretuskegmu, kakor bi mu hotel reči:

"Govori ti, kajti ta je pijan."

Skretuski pritrdi Zaglobovim besedam.

Začuden povabi Čarnecki vse navzoče v sobo in še predno sedejo prišleci, vpraša:

"Kaj je rekel maršal na moje pismo?"

"Ničesar ni rekel," odvrne Zagloba, "a čemu, to se pokaže iz mojega poročila, katero takoj pričnem . . ."

Na to jame pripovedovati, kako se je vse izvršilo. Vsi so ga gledali z začudenjem.

"Resnica, nisem vas še poznal doslej!" zakliče Čarnecki, ko neha Zagloba pripovedovati. "Niti lastnim ušesom ne verjamem."

"Že davno me smatrajo za Uliseja!" odvrne skromno Zagloba.

"Kje je moje pismo?"

Tukaj."

"Dajte ga sem. Rad vam oprostim, da niste izpolnili mojega povelja. Celo kancelerja bi bilo treba poslati k vam v šolo! Ko bi bil jaz kralj, takoj bi vas poslal v Carigrad in uverjen sem, da bi takoj stalo na naši strani sto tisoč Turkov . . . Ali maršal res ni omenil ničesar?" vpraša vnovič Čarnecki.

"V resnici ničesar, ker sem mu sam polagal besede v usta kakor svalke pitanemu puranu. Mislil sem si, da se kar razpoči od veselja kakor švedska granata. S hlimbo spraviš takega človeka celo v pekel."

"Hvala Bogu!" reče Čarnecki, "da se je vse tako srečno izteklo. Vi ste k vsemu sposoben človek, toda svetujem vam, da se ne šalite z maršalom . . . Od njega je mnogo odvisno . . . Celo tje do Sandomirja sega njegova oblast in on lahko našunta na nas kmete, kateri nam jamejo delati ovire na poti . . . Učinili ste mi veliko uslugo, katere ne pozabim, pa tudi maršal vam sme biti hvaležen, kajti mislim si, da on ni brez namena v to privolil."

Po teh besedah zaploska z rokami ter zapove, naj mu strežaj pripelje konja.

"Kujmo železo, dokler je vroče!" reče in se obrne k polkovnikom. "Vi gospodje, pojdete tudi z menoj . . . Treba mu je iti naproti s večjim spremstvom."

"Mar grem tudi jaz?" vpraša ZZagloba.

"Ker ste vi izgotovili most med mano in maršalom, je torej neobhodno potrebno, da vi prvi jezdite po njem. Vas tam kaj radostno sprejmejo . . . Ne smete še odložiti iz rok polovico izgotovljenega dela."

"Kaj mi je početi? Moram samo nekoliko krepkeje zategniti pas, da se mi život povsem ne raztrese . . . Toda moči me zapuščajo, treba bi jih bilo s čem pokrepčati."

"Toda s čem?"

"Dokaj sem že slišal o kaštelanovi medici, katere pa še doslej nisem poskusil; vsekako pa bi rad vedel, ali je boljša od maršalove?"

Kaštelan zapove, naj prineso medice in vsak izmed navzočih je izpraznil jeden vrč, na kar zasedejo vsi na konje in odjezdijo.

Maršal sprejme Čarneckega z razprostrtimi rokami, na kar mu postreže z jedjo in pijačo. Naslednje jutro pa sta se združili obe vojski ter odrinili dalje pod poveljništvom Čarneckega.

Ali so se res vzbudili v maršalu blažeji občutki ter se je res želel odlikovati? — ni bilo znano. Gotovo na je, da nikakor ni štedil svojega zdravja in trpda, načeloval vojski in proganjal sovražnika, kateremu ni dal ni za trenotek pokoja. Z njim se je mogel kosati jedini Vitovski, kaštelan sandomirski, star in izkušen vojak, ki je hotel biti enak celo Čarneckemu.

Pri Senavi nalete znovič na Švede, pobijejo do poslednjega moža zadnjo stražo ter povzročijo zmešnjavo v vrstah glavne armade. Pod Ležajskim jih naskoči Čarnecki še z večjo silo. Znatni švedski oddelki so obtičali v blatu ter padli v poljske roke. Izmučeni od gladu in bdenja so še komaj vlekli švedski vojaki noge za seboj; čimdalje več jih je zaostajalo na poti. Nekateri so bili že toliko slabi, da niso hoteli ne jesti ni piti, marveč so samo prosili smrti. Tujci, katerih se je nahajalo dovolj v švedskih vrstah, so jeli odhajati k Čarneckemu. Samo krepki energiji Karola Gustava se je bilo zahvaliti, da je še armada ostala skupaj.

Švedje niso imeli sovražnika, ki jih je proganjal, samo za hrbtom, marveč tudi pred seboj, kajti manjši oddelki kmetov in plemstva so jih neprestano vznemirjali. Ker so hotele vsiliti Švedom prepričanje, da je tatarska horda že dospela Poljakom na pomoč, so te neredne tolpe planile po njih s križem "allah! allah!" ter s tem provzročale med Švedi veliko zmešnjavo. Časih se je pripetilo, da je razburilo malo perišče ljudi vso armado. Konje, ki so jim popadali, so takoj pojedli, kajti na dovožnjo živeža ni bilo niti misliti.

Ker pa je klin med Sanom in Visio pripadal Ljubomirskemu in njegovim sorodnikom, je maršal razglasil kmetom, da dosežejo prostost, ako se dvignejo zoper Švede ter pograbijo za orožje. Komaj se je razglasila ta vest, so se že jeli kmetje oborožati s kosami, srpi, cepci in vilami ter donašati vsak dan v tabor švedske glave. Ker pa je to bilo protivno krščanskim običajem, so kmetje zamenili glave z rokavicami in kopjami švedskih jezdecev.

Švedov se je polastil obup; vsakoga, kogar so ujeli, so deli iz kože in vojna je postala vsak dan strašnejša. Nekoliko poljskih vojakov je še vstrajalo pri Švedih, toda vstrajali so največ iz strahu. Na poti v Ležajsk jih je mnogo zbežalo; ostali pa so provzročali v taboru takšen hrup, da je zapovedal Karol Gustav, naj se nekatere ustreli. Toda to je bilo samo znamenje za splošni beg. Vsi poljski vojaki so zbežali od Švedov, moči Čarneckega pa so neprestano rastle.

Pri tem sta mu krepko pomagala Ljubomirski in Vitovski, kaštelan sandomirski, star in izkušen vojak. Prišlo je celo do tega, da so dospeli švedski jezdeci in pešci, ki so šli kot zadnja straža za armado, v tako neprijeten položaj, da je vsaka malenkost provzročala med njimi nemir. Radi tega je sklenil kralj, da hodi z zadnjo stražo, da tako navdahne s svojo navzočnostjo vojake k bodrosti.

Toda ta namera bi ga bila skoro stala življenje. Pripetilo se je, da je sklenil, ko je jezdil na na čelu škandinavske telesne garde mal počitek v vasi Rudniku. Gardisti so obkoljili hišo župnika, pri katerem je obedoval, in ga hoteli ubranti vsakovrstnih slučajnostij. Med tem se župnikov pastir skrivoma izmuzne od hiše, pride na polje, zasede konja in zdirja na njem k Čarneckemu.

Poslednji se nahajal le dve milji oddaljen od Rudnika, a prednja straža, sestavljena iz polka kneza Dimitrija Višnjeveckega, pod poveljništvom poročnika Šandarovskega je stopala Švedom skoraj za petami. Med tem, ko se je Šandarovski razgovarjal s Kovalskim, ki je prišel s povelji od kaštelana, zagledata nakrat oba dečka, ki je dirjal na vso sapo na konju.

"Kaj poveš novega?" vpraša Šandarovski ko skoči pastir raz konja ter ga drži za grivo.

"Švede imamo pri nas v župnišču; pravijo, da je kralj med njimi!" odvrne deček z iskrečimi očmi. "Ali jih je mnogo?"

"Blizu dve sto jih bo."

Po teh vesedah se zaiskre tudi Šandarovskemu oči, toda bal se je zanjke. Grozno je pogledal dečka ter ga vprašal:

"Kdo te je poslal?"

"Sam sem skočil na žrebca ter dirjal tako, da sem izgubil kučmo. Dobro, da me vragi niso zapazili!"

"A kje je ostala švedska vojska?" vpraša praporščak.

"Že ob svitu se jih je privalila tolika množica, da je nismo mogli prešteti, toda ti so šli dalje in ostala je samo konjica, kralj pa spi pri župniku."

"Čuj, fant ,ako lažeš ,prideš ob glavo; ako govoriš resnico, pa me prosi ,kar hočeš."

"Ne, jaz ne lažem! Čemu lagati? . . . Nagrade pa tudi nočem, samo dajte mi, gospod častnik, sabljo!" odvrne deček.

"Dajte mu nekako tresko!" zapove Šandarovski.

"Kaj delajo Švedje?" vprašajo častniki.

"Stražijo kralja, podleži! Ako greste naravnost proti njim, vas zagledajo, torej vas popeljem po jelševju."

Polk odrine naprej. Deček je jezdil svojega žrebca z golo sabljo v roki kakor pravi vojak, ter jo večkrat pogledal z radostnimi očmi.

Ko so se bližali vasi, se obrne deček k vojakom ter reče:

"Sedaj pa le tiho! . . . Oni stoji na desno takoj za jelševjem."

Vojaki jamejo pridrževati konje, ki pa so se udirali v blato ter s tem provzročali šum. Kmalo pa je jelševje postalo redkejše in vojaki zagledajo za kakih tri sto korakov pred seboj prostoren mejdan, za njim pa župnišče obkoljeno z lipami ter z jezdeci ,sedečimi na konjih, nad katerimi je plapolal švedski prapor.

Dalje naokrog hiše so stale straže, in se pozorno ozirale po okolici ter po jelševju. Ker pa je solnce zelo pripekalo ter zbadalo oči, je bilo v jelševju, pokritem z bujnim listjem ,skoraj temno torej ni mogla straža jezdecev kmalu zagledati.

Slavonic Immigrant Bank

436 West 23rd Street, New York, N. Y.

Glavnica $100,000.00, Rezervni fond $30,000.00

Organizovana po postavah države New York, toraj Državna Banka

Priporoča se rojakom Slovencem, da se v denarnih pošiljatvah in drugih denarnih zadevah obračajo na njo v svojem maternem jeziku.

Pošilja denar rojakov svojcem, kakor tudi domačim hranilnicam, posojilnicam in bankam na obrestonosne vloge. Dobiva pošiljalcem denarja od prejemnikov v starem kraju lastnoročno potrjena prejemna potrdila o prejetem denarju tekom 4 tednov, a vlagalcem pa vložne knjižice. Prejemna potrdila pošilja pošiljalcem denarja na ogled in njihovo nadaljno rabo in jamči za izplačilo vsakega poslanega zneska.

Prejema denar v Depozit plodonosno in ga na vsakratno zahtevo brez odkaza izplačuje.

Posojuje denar na Liberty Bonde in druge vrednostne listine.

Prodaja šifkarte za vse parniške črte preko oceana in Jadranskega morja. Zastopa vse prvoredne parniške črte in je v stanju preskrbeti vam najboljši prostor na kateremkoli parniku, ako jej to pravočasno naznanite in pišete.

Cene parniških listkov preko oceana v tretjem razredu:

Francoska črta iz **New Yorka v Havre.** Na parnikih; Lafayette, La Lorrainé, La Slavonie Rochambeau po **$85.00.** Na parniku La France **$95.00.**

Cunard črta iz **N. Yorka v Liverpool.** Na parnikih: Carmania, K.A. Victoria, Royal George in Saxonia po **$86.50.** Iz New Yorka v Cherbourgh. Na parnikih: Aquitania, Imperator in Maretania **$95.**

American in White Star črta iz **New Yorka v Cherbourgh.** Na parnikih: Adriatic, Philadelphia in St. Paul po **$86.50.** Na parniku Olympic **$95.00**

Na ostalih črtah parniških društev je cena preko oceana po **$85.00.**

NARAVNOST V DUBROVNIK IN TRST

Cunard in Kozulic črti. Na parnikih: Argentina, Belvedere in Columbia do Dubrovnika po **$125.00;** do Trsta po **$120;** na parniku Italia do Dubrovnika **$125;** do Trsta **$100;** na parniku Pannonia do Dubrovnika ali do Trsta po **$125,** na parniku Pres. Wilson do Dubrovnika **$130;** do Trsta **$125.** Otroci po znižanih cenah. K vsaki od navedenih cen je treba dodati še $5.00 za vojno takso. Cene vožnih listkov se lahko menjanjo brez naznanila.

Včeraj je naša banka prodajala in pošiljala Jugoslovanske krone in dinarje po sledečih cenah:

1000 kron za $16.20, 5000 kron za $80.50, 10000 kron za $160.00
50000 " " $795.---, 100000 " $1570.---, 1000 dinarjev za $62.90
a večje svote še cenejše

V navedenih cenah zapopadeni so vsi stroški, tako da je poslani znesek izplačan v svoji celoti naslovniku v stari domovini. Za točna izplačila jamči banka s svojim celim premoženjem.

Cene denarja se dnevno dvigajo in padajo. Za to zaračuna banka poslani jej denar po borznem dnevnem denarnem tečaju tistega dneva, ko prejme denar od pošiljalca. Odpošlje ga s prvo pošto na določeno mesto in tekom 4 tednov prejme o pošiljatvi od prejemnika iz starega kraja lastnoročno potrjeno potrdilo o prejetem denarju, katerega odpošlje pošiljalcu na ogled in daljno rabo.

Rojaki, ki se dnevno obračajo na nas v svojih denarnih zadevah, katere izvršujemo vestno, ceno, hitro in točno, so z našim poslovanjem popolnoma zadovoljni. Ako se še ne nahajate med njimi, tedaj izvolite pri prvi priliki poizkusiti in prepričali se boste, da je res tako.

Priporočamo se vaši naklonjenosti in beležimo s prijatelskim pozdravom

Slavonic Immigrant Bank

436 West 23rd Street, New York, N. Y.